Poštnina plačana v gotovini. Cena 20.— lir Spediz. in abb. post. I. gr.

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ulica Machiavelli 22-II. - tel. 62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 30-39 —
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzutta 18 —
CENA: posamezna številka L 20. — Naročnina: mesečno L 85, letno L 1.020. — Za inozemstvo: mesečno L 150, letno L 1.800. — Poštni čekovni računi: Trst štev. 11-7223, Gorica štev. 9-18127

Leto IV. - Štev. 32 Trst - Gorica 11. avgusta 1950 Izhaja vsak petek

TRST IN POMORSTVO

Našemu dobremu, nedolžnemu »Giornale di Trieste« uspe včasih, da se v svojih razlagah pokaže duhovitega. Nihče torej ni srečnejši od nas, ako moremo v duhovno slast naših čitateljev po tovariško zabeležiti tiste biserne misli, s katerimi ta branitelj italijanstva osrečuje svoje dobroverne čitatelje.

Trst je seveda pomorsko pristanišče, ki mora — razumljivo — v prvi vrsti služiti ladjam. Čigavim ladjam? Kajpada ladjam matere domovine, one neizrečno ljubljene domovine in tako nesebično (kaj ne »Giornale di Trieste«?) oboževane Italije. In kakor slišimo in izvemo ima samo italijansko ladjevje pravico pokazati se v Trstu. In kakor tudi slišimo in izvemo ima samo italijansko in tržaško ladjevje (italijansko in tržaško naj bi bilo namreč eno in isto) pravico posluževati se obale, pomolov, skladišč in vseh ostalih pristaniških naprav ali skratka vseh ugodnosti, ki jih je darežljiva zavezniška roka in ne že rajnka Avstrija dala izključno le Italijanom, nikakor pa — kar je samo ob sebi razumljivo — tudi Slovanom.

Ali kadar premotrimo te »tržaške« brodolastnike in kapetane, katerim naj bi bile namenjene vse te naprave, odkrijemo, to se pravi »Giornale di Trieste« odkriva to za nas, da se tržaško brodarstvo ne more razviti, ker jim, kljub vsem ugodnostim, ki jih uživajo Tržačani, stoje na poti in jih ovirajo Jugoslovani.

Nekateri od teh služijo resda Titovemu režimu in s tem spadajo v komunistično skupino, ki jo kaže iztrebiti. Ali razen teh po »Giornale di Trieste« v naprej obsojenih Jugoslovanov obstojajo še drugi, ki se krijejo pod zastavami drugih držav, med temi pod zastavo republike Paname.

Ti jugoslovanski pomorci so pa res nevarni ljudje! Tako drzni so, da resno zavirajo razvoj tržaškega pomorstva. Ali katero tržaško pomorstvo bi pisec utegnil imeti v mislih? Najbrž pač ono, ki so ga osnovali sami tržaški domačini. Če pa si ogledamo imena teh »tržaških« brodolastnikov, opazimo, da vsi nosijo iste slovanske priimke, ki jih srečujemo pri prebivalstvu kvarnerske, dubrovniške in bokeljske obale. Sodeč torej po priimkih: Tripković, Kozulić, Martinolić, Gerolimić, Topić in kakor se že imenujejo, so to najčešče pomorci z jugovzhodne obale Jadrana, torej iz krajev, ki danes pripadajo Jugoslaviji.

Dejansko stanje stvari se da brez težav ugotoviti, ako presojamo preteklost Trsta tako, kakor odgovarja stvarnosti. Do leta 1747, ko je Marija Terezija Trst odprla pomorcem z jugovzhoda, Trst ni štel več kot 3.000 duš, a od ladjevja le ono iz Barkovelj, Kontovelja, Proseka in Sv. Križa. Tržaških brodolastnikov pa sploh ni bilo. A o tržaških kapitanih skozi teh dolgih dve sto let raje ne govorimo.

Vse brodarstvo je torej Trst prejel z jugovzhoda in razni tržaški nacionalistični zgodovinarji to priznajo, ker se tedaj, t. j. pod konec devetnajstega stoletja, ni moglo zanikati, da so vsi tržaški brodolastniki Slovani. Šele tedaj, ko so oni mogli priti v Trst, so Benetke pričele propadati. Šele ko so oni prispeli v Trst, se je občutila potreba po ladjedelnicah, zavarovalnicah, po gradnji novih cest ter po izgradnji tržaškega pristanišča. Če so se v Trstu potrosile milijarde zlatih kron, če je Trst dobil dve železniški zvezi in pristanišče, se mora za to zahvaliti v prvi vrsti našim brodarjem in armatorjem.

Tedaj — po padcu Benetk — so bili oni avstrijski državljani. In kot avstrijski državljani so dali življenja in poleta Trstu, glavnemu pristanišču Avstrije.

Od leta 1918 dalje, zaradi nestrpnosti prekomorskih vrinjencev, naši kapitani in brodolastniki ne morejo in ne smejo več v Trst, ako pa se tukaj pojavijo, jih občinska oblastva nadlegujejo in ovirajo. Zato so pač prisiljeni, da se zatekajo pod druge zastave, največ pa pod zastave južnoameriških republik.

Tržačani, ki se morajo ravno njim zahvaliti, da so to, kar so, danes mislijo, da morejo živeti in uspevati brez nas in proti nam. Brez podjetnosti in nesposobni za pomorstvo so odvisni od doseljevanja pomorskega pomladka z jugovzhoda. In ker tega pomladka ni, so obsojeni na arteriosklerozo prisvojenega jugoslovanskega pomorstva.

To pa je obenem nadaljnji dokaz za dejstvo, da je protislovanska politika dragocen luksuz, ki stane i denarja i energij, a prinaša samo sramoto. Italijani se tega pač niso zavedli. Izguba toliko dragocenih položajev jih še ni izučila. Morda mislijo, da bodo s pomočjo univerzitetnih »veščakov« in zgodovinskih potvorb, prirejenih po Ruteriju ali Franzilu (dva resnično italijanska priimka) ali s pomočjo pisem predsednika Abrahama Lincolna, fabriciranih leta 1950, mogli opravičiti svoje uzurpacije in svoje neskromne apele na italijansko darežljivost. Ali subvencije, ki jih črpajo iz ERP-a, in razne podpore in honorarji ne bodo večni in torej ne od trajne vrednosti.

Ako Trst hoče živeti, bo živel samo ob sodelovanju, osnovanem na enakopravnosti. Ako tega ne bo, preostane Trstu to, kar je že 30 let: senca nekdanjega blagostanja in neprestani vir izdatkov za Italijo, ki ima še drugih dolžnosti in mnogo važnejših interesov. A. D.

RAZKRINKANA KOMUNISTIČNA MIROVNA GOLJUFIJA

Priznati je treba, da so sovjetski gospodarji svojim številnim plačancem po vsem svetu temeljito ustrojili hrbte in jih z bičem v roki nagnali v krdela pokornih biričev za izterjevanje tako imenovanih mirovnih podpisov. Rusi so že po izročilu izvrstni igralci in režiserji; če to veliko čednost povežemo z zapovedljivostjo in oblastnostjo azijatskih despotov in pod to zmes podložimo jeguljaste hrbtenice kameleontskih petokoloncev po zahodnem svetu, je začaran krog zaključen.

Moskovski gospodarji, ki imajo o zahodnem svetu čisto drugačno mnenje od tistega, ki ga zapovedujejo ocenjevati svoji propagandi, se v svojih načrtih niso zmotili. Spekulirali so na plemenitost in humanost zahodnega sveta in tako preslepili dokaj visok odstotek zahodnega razumništva, da je nasedel njihovim zastrupljenim vabam. Ponovila se je na ta način peklenska igra, ki se je tako dobro obnesla v Jugoslaviji, v Bolgariji, v Romuniji, na Madžarskem, na Poljskem, na Češkem in povsod tam, kjer se je komunizem s prevaro in goljufijo vsedel svobodnim narodom za vrat. V imenu enotnosti, narodno-osvobodilnih borb, v imenu človeštva in pravice so zrastle razne fronte, ki so se kaj hitro prelevile v komunistične strahovlade. V zahodnem svetu so se našli številni prostodušneži, ki sami na svoji lastni koži niso nikdar preizkusili srednjeveških komunističnih grozodejstev in ki smatrajo komunistično verolomstvo, azijatsko zvitost in komunistično zahrbtnost za bajke iz knjige: »Tisoč in ena noč«.

Tako so s pomočjo številnih zakrinkanih človekoljubnih ustanov — krvavega komunističnega imena so se spretno izognili, ker njihovo moralno ceno sami predobro poznajo — pod pretvezo najplemenitejših pobud izzvabili v svoj zarotniški krog na milijone poštenih in resnično miroljubnih ljudi, da bi na ta način zlomili odporno silo zahodnega sveta. Kakor so Hitlerjevi agenti l. 1940 širili po Franciji plakate z napisi: »Pourquoi la guerre?« (»Zakaj vojna?«), da so na ta način laže pregazili napadeno Francijo, tako Stalinovi plačanci vdirajo danes po vsem zahodnem svetu po hišah in stanovanjih, da bi na ta način zlomili odporno silo zahodnega sveta, ki bi tako postal lahek plen komunistične oborožene soldateske. Kakor je komunizem dosleden in veren naslednik in posnemalec fašizma in nacizma na vseh poljih komunistične zavojevalnosti, tako je tudi svoj »Pourquoi la guerre?« našopiril v orjaške razsežnosti.

Komunistični računi pa ne potekajo gladko. Fašizma in nacizma trezni ljudje še niso pozabili, pozabiti pa tudi ne morejo in ne smejo njegovega zakonitega naslednika — komunizma. V svobodnem svetu razkrivajo hinavsko komunistično mirovno ofenzivo kot eno najpodlejših orožij zarotniške kremeljske klike v sodobni hladni vojni.

Kot enega glavnih agentov je Kremelj poslal v svet nemškega Juda Iljo Ehrenburga, ki je brez dvoma najboljši preučevalec pretekle nacistične taktike zahrbtnosti. Ehrenburg potuje v tem času »v imenu človečanstva« po zahodnem svobodnem svetu, da bi »vse poštene pisatelje zahoda« pridobil za podpis tako imenovanega stockholmskega mirovnega poziva. Norveški pisatelji so njegovi snubitvi pripravili odgovor, ki po svoji poštenosti in točnosti zasluži, da ga upošteva ves civilizirani svet. Nad 100 zastopnikov norveškega duhovnega življenja, med njimi imena svetovnega slovesa: Johan Bojer, Francis Bull, Peter Egge, Johan Falkbjerget, Sigurt Hoel, Helge Krog in Arnulf Oeverland, je kremeljskemu generalnemu agentu poslalo odprto pismo, v katerem stockholmsko resolucijo označuje kot propagandni trik, ki zlorablja hrepenenje človeštva po svetovnem miru.

Z upravičenim zgražanjem ugotavljajo podpisniki odprtega pisma, da stockholmski mirovni poziv ne vsebuje niti ene same resnične mirovne besede, ene same misli, ki bi bila uperjena proti vojni kot taki.

Ilja Ehrenburg — pravijo podpisniki odprtega pisma — ne kliče: »Dol z orožjem!«, pač pa zavrača eno samo orožje — atomsko bombo. Zanj je vojni zločinec samo tisti, ki uporablja atomsko bombo, ne pa tudi tisti, ki sproži vojno z drugačnim orožjem. Divne besede uporablja moskovski mirovni apostol za ogroženo človeštvo, za človeško kulturo in za mir med ljudmi. Besedo vojna in vzrokov za njo pa Ilja Ehrenburg in stockholmska resolucija niti ne omenjata.

Moskovski apostol ne najde nobene besede za obsodbo narodne nestrpnosti, ki vodi v vojno; nobene besede proti državni vistousmerjenosti in diktaturi, ki pripravljata vojno; nobene besede o vojaških pohodih, o podžiganjih k državljanski vojni, o obstrukciji in sabotažah mednarodnega sodelovanja; nobene besede o političnih, kulturnih in gospodarskih zlorabah velesil nasproti malim narodom in državam; nobene besede proti preganjanju političnih nasprotnikov, o zapiranju in umorih tistih, ki drugače mislijo kakor vlastodržci; nobene besede proti politični zlorabi socialnega in kulturnega pomanjkanja; nobene besede proti prepovedi svobodne besede in proti posiljevanju svobodnega duha; nobene besede proti silam, ki z dneva v dan načrtno krmijo človeka s strahom, da bi ga omrtvičili. O vsem tem ne govorita stockholmska resolucija in Ilja Ehrenburg ničesar. Proti tistim, ki na ta način pripravljajo vojno — pravijo podpisniki pisma — smo pripravljeni pridružiti se veliki skupnosti, ali Ilja Ehrenburg in vse tisto, kar on označuje za mirovni poziv, molči o vsem tem. Resnični mirovni poziv bi mi s svojimi imeni podpisali in pospremili s svojimi najboljšimi željami. Stockholmskega mirovnega poziva — pravijo norveški pisatelji — pa ne moremo podpisati, ker ne vsebuje resnice o pravih vzrokih, ki vodijo v vojno in k množičnim umorom, pač pa to resnico poskuša izmaličiti in prikriti.

Moskovski generalni agent Ilja Ehrenburg je prejel dostojno lekcijo, na njo ne bo odgovoril, ker odgovoriti ne more in ne sme, kljub veliki jezikavosti, s katero ga je Bog previdel, kajti pri resnici je komunistične dialektike hitro konec.

Kaj naj to pomeni?

Ob aretaciji dr. Avgusta Sfiligoja

Dolg in krvav je seznam grehov in zločinov, ki jih je zakrivila Italija nad slovenskim narodom, kjer koli in kadar koli je Slovence zadela zla usoda, da se znajdejo v njenih mejah in pod njeno oblastjo.

Z visokodonečimi gesli o svojem globokem svobodoljubju, o svojem stoletnem kulturnem poslanstvu in o svoji tradicionalni demokratičnosti je Italija poskušala opravičevati svoj pohlep po slovenski primorski zemlji, ki ni bila nikdar njena niti po božjih niti po človeških pravicah.

Koliko resnične vsebine so ta gesla imela, so primorski Slovenci v krvavih tridesetih letih vladanja Italije v naših krajih do kraja imeli priložnost spoznati. Italija je bila prva po prvi svetovni vojni — in s tem je pričel usoden razvoj v celi Evropi — ki je brez vsakega zavijanja in prikrivanja proglasila kaj enostavno načelo za rešitev manjšinskega vprašanja v svojih mejah: Narodnostne manjšine je treba izbrisati. Kdor se nasilnemu raznarodovanju upira bo kratko in malo smatran in proglašen za sovražnika države in v smislu tega načela postavljen izven zakona.

Pri tem enostavno ni res, da se je to načelo pričelo uveljavljati šele tedaj, ko je fašizem prevzel oblast. Zavedne slovenske vasi so pričele goreti že takrat, ko so bile v Rimu na krmilu »liberalne« vlade.

Res pa je, da je po nastopu fašizma načelo brutalnega zatiranja slovenske manjšine v Italiji dobilo prav posebne oblike. Ne bomo obnavljali spominov. Preživo še danes skelijo še nezaceljene rane, ki so jih našemu narodu zadale krvave metode fašistične ere. Način, kako je poskušala Italija reševati svoje manjšinsko vprašanje, je tedaj izzval val ogorčenja po vsem kulturnem svetu, da celo pri tistih redkih Italijanih, ki so pred tem istim nasiljem zapustili svojo domovino.

Da svoj cilj čim temeljiteje dosežę, si je italijanski fašistični režim izmislil poseben inštrument. Za preganjanje in iztrebljenje vsega, kar je njegovim ciljem stalo na poti, je bilo ustanovljeno izredno sodišče, prosluli »specialni tribunal«. Niti popolna in neomejena politična, zakonodajna in upravna oblast, niti vsa redna sodišča niso zadostovala. Zaradi zaščite fašističnega režima in fašistične države je izredno sodišče dobilo posebna pooblastila. In kot drugače ni bilo pričakovati, je izredno sodišče vršilo svoj krvavi posel predvsem med primorskimi Slovenci in Hrvati.

Fašizem se je zrušil pod udarci vsega svobodoljubnega človeštva. Tedaj so v Italiji prevzele oblast politične sile, ki so se bodisi z orožjem v roki v Italiji ali pa politično iz inozemstva aktivno borile proti temu nasilnemu režimu. Naj poudarimo, da zavzemajo v povojnih rimskih vladah najvažnejše položaje možje, ki pripadajo tem silam. Pravijo, da hočejo v Italiji priboriti demokratičnim načelom polno veljavo.

Ljudje in vlade se sodijo po dejanjih in ne po besedah. Kot strela iz vedrega neba je zadela vse Slovence — mirno lahko rečemo brez razlike strankarske in politične opredelitve — vest, da je najvišje vojaško sodišče v Rimu, ki je prevzelo zapuščino izrednega sodišča, dalo nalog, naj se dr. Avgust Sfiligoj na podlagi svoječasne obsodbe fašističnega izrednega sodišča takoj aretira. V obrazložitvi stoji, da mora dr. Avgust Sfiligoj odsedeti še celih 17 let ječe.

Moramo priznati, da smo vajeni od italijanskih vlad — pa naj že nosijo kakršno koli obeležje — vseh mogočih presenečenj. Predobro vemo, da merijo rimske vlade Slovencem pravico po posebnem merilu. Da se bo pa 5 let po končani vojni potegnila iz arhiva obsodba fašističnega izrednega sodišča pod vlado, sestavljeno izključno iz strank, ki se proglašajo za dosledno demokratične, zares nismo pričakovali. Naj še posebno poudarimo, da gre glede tega za edini primer, ki nam je znan. Posebno pomembnost dobiva ta primer, ker gre za prvaka goriških Slovencev.

Naj predvsem poudarimo eno: dr. Avgust Sfiligoj predstavlja pojem za primorske Slovence. Ne bomo govorili o njegovi osebni in politični moralni višini, katere mu ne odrekajo niti njegovi politični nasprotniki. Za vse Primorce, posebno pa za goriške Slovence predstavlja dr. Avgust Sfiligoj svetel primer neizprosnega borca za človeško dostojanstvo in za človečanske pravice, ki se našemu narodu odrekajo, kjer koli mu kroji usodo rimska pravica. Za te pravice se je neustrašeno boril pod fašizmom, kot se je zanje zopet moral boriti pod vladami, ki so se pojavile na razvalinah fašistične države. Zato naj se tega dobro zavedajo vsi, ki so odgovorni za postopek proti dr. Avgustu Sfiligoju. Postopek proti dr. Avgustu Sfiligoju občutimo vsi Slovenci kot skeleč udarec v lice. Moti se pa kdor misli, da se s takšnimi merami Slovenci lahko ukrotijo ali pa zastrašijo. Vsaj naša najbližja preteklost bi morala biti glede tega zgovorna.

Ni važno, po kakšnih pravnih pravilih ali pa zakonih skuša ali pa bo skušalo Najvišje vojaško sodišče v Rimu opravičevati svoj postopek. *Vprašanje ni pravno, temveč načelno. Gre za vprašanje, kako lahko opravičuje italijanska vlada pred svojo in svetovno demokratično javnostjo izvršitev obsodbe posebnega sodišča, ustanovljenega zaradi zaščite fašističnega režima in fašistične države.* To vprašanje ima po našem mišljenju pravico postaviti rimski vladi vsakdo, kdor veruje, da demokratična načela niso zgolj puhle fraze.

Če je nezaslišani postopek proti dr. Avgustu Sfiligoju zakrivila prevelika gorečnost in zagrizenost podrejenih organov, se nudi odgovorni rimski vladi neomejena priložnost, da to zmoto popravi in da ob tej priliki enkrat za vselej reši in zaključi to še do danes odprto in nerešeno žalostno zapuščino fašistične dobe. Če se pa proti našemu pričakovanju to ne bi zgodilo, ostane samo še ena razlaga: da je bila aretacija dr. Avgusta Sfiligoja izvršena z vednostjo in s hotenjem odgovornih rimskih vladnih krogov.

Živimo v resnih, zelo resnih časih. Če kdaj, potem vsekakor ni danes primeren čas za vlivanje olja v ogenj narodnostnega sovraštva. Vsaj tega bi se morali zavedati vsi tisti, ki danes pred Bogom in pred

(Konec na drugi strani)

Od srede do srede

2. AVGUSTA: *Turčija bo zaprosila za sprejem v Atlantsko zvezo. — Zahodni zastopniki v Varnostnem svetu OZN dajejo pri razpravljanju o dnevnem redu prednost ameriški resoluciji in izjavljajo, da vprašanje kitajskega predstavništva in korejskega spora nista v nobeni zvezi. — Severni Korejci so zavzeli Koškan in Sinju. — Predsednik švicarsko-sovjetskega društva univ. prof. Fritz Lieb izjavlja: »Menim, da ima Tito prav in da so dogodki v FLRJ velikega pomena za celotno človeštvo in za zgodovino socializma.«*

3. AVGUSTA: *Francija je sklenila, da ne bo poslala na Korejo svojih vojaških oddelkov, ker je prezaposlena z vojno v Indokini. — Anglija pošlje na Korejo pet tisoč vojakov; tudi Turčija je že pripravila čete za pomoč Južni Koreji. — Večina zastopnikov je zavrnila Malikov dnevni red v VS; za vpis vprašanja priznanja kitajske komunistične vlade so pa glasovale Sovjetska zveza, Jugoslavija, Indija, Norveška in Velika Britanija, medtem ko se je Egipt vzdržal; tako ostane na dnevnem redu samo točka o obsodbi napada na Južno Korejo, ki jo je predložil ameriški zastopnik.*

4. AVGUSTA: *Anglija bo za 100 odst. zvišala svojo vojno proizvodnjo; tudi Francija in Holandska pripravljata povečan oborožitveni načrt. — Ameriški publicist Sowe piše: »Imam veliko zaupanje v sedanje in bodoče dostojanstvo Jugoslavije.« — V Zahodni Nemčiji so zvišali število policije od 16.000 na 26.000. — Na Koreji se nadaljujejo ogorčeni in odločilni boji: Severnokorejci so zasedli Somgiu in Kinsen; Američani so se umaknili za močno obrambno črto reke Naktong. — Sovjetski zastopnik Malik je pred VS predlagal, naj se v svrho »ureditve« korejskega vprašanja zaslišijo predstavniki Severne in Južne Koreje.*

5. AVGUSTA: *Boji na Koreji prehajajo v odločilno fazo: severnokorejske čete so prekoračile reko Naktong. — Zadnji madžarski socialdemokratični minister Marosan je podal ostavko. — V Belgiji se večajo nasprotstva v katoliški stranki zaradi ustavne krize. — Albanija protestira pri OZN zaradi izzivanja grških obmejnih čet. — Jugoslavija je vložila pri bolgarski vladi protestno noto zaradi slabega postopanja z jugoslovanskim vojaškim atašejem v Sofiji. — Ameriški krogi menijo, da jih hočejo Sovjeti vplesti v vojno s kitajskimi komunisti. — Krožijo vesti o navzočnosti sovjetskega vladnega podpredsednika Molotova na Kitajskem.*

6. AVGUSTA: *Tajnik OZN izjavlja, da je treba tudi z uporabo sile preprečiti izbruh tretje svetovne vojne. — V ZDA je treščila na tla leteča trdnjava, natovorjena z razstrelivom: vsi člani posadke, med njimi tudi general Travis, so ubiti. — Severnokorejske čete so začele z napredovanjem južno od mesta Taegu z namenom, da prekinejo zelo važno cesto Taegu-Pusan. — Italijanski vojni minister Pacciardi je v govoru pred izbranimi planinskimi edinicami govoril o italijanski dolžnosti, da se brani.*

7. AVGUSTA: *Francija je določila 200 milijard frankov za oborožitev. — Italijanov se polašča nervoza zaradi stalnega dviganja cen. — Italijanska policija vrši preiskave na sedežih KP. — Ameriški protinapad na južnozahodnem delu fronte je naletel na ogorčen odpor komunistov, ki so protinapad zavrli z uspelim napadom na zveze ameriških borbenih edinic z zaledjem. — Švicar Kubler je zmagal v kolesarski dirki po Franciji. — V Bukarešti so izrekli tri smrtne obsodbe zaradi vohunstva v korist Jugoslaviji.*

8. AVGUSTA: *Po ponovnem brezplodnem »pogovoru« med sovjetskim in severnoameriškim zastopnikom o prednosti pri določitvi dnevnega reda, je bila seja VS odložena do četrtka. — Bolgarska oblastva internirajo prebivalce ob meji z Jugoslavijo. — Začela so se trgovinska pogajanja med Francijo in Poljsko. — Henry Wallace je podal ostavko na mesto predsednika ameriške progresivne stranke. — Na južnem korejskem bojišču so se ameriške čete približale mestu Sinju, na severu pa severnokorejska mostišča na zahodnem bregu Naktonga resno ogrožajo ameriško obrambno črto.*

Položaj na Koreji se ustaljuje

»Pred našo protiofenzivo ne bo nobenega strateškega umika več!«, tako je izjavil vojnim dopisnikom poveljujoči ameriški general na Koreji proti koncu preteklega tedna. Takoj nato so ameriške čete na južnozahodnem bojišču prešle v napad, s čimer so za šest ur prehitele komunistični odločilni napad na važno ameriško oporišče, luko Fusan. Ameriški napad se v začetku ni razvijal ugodno zaradi silovitega komunističnega odpora in zaradi partizanskih podvigov v neposrednem zaledju bojne črte, toda s pomočjo tankov, topništva in letal je pet polkov ameriških mornariških strelcev začelo s počasnim napredovanjem. Po treh dneh borb, ki po izjavah borcev iz druge svetovne vojne prav nič ne zaostajajo za borbami v Franciji proti Nemcem, so se ameriške čete približale na šest kilometrov do važnega križišča Činju, ki ga komunisti že izpraznjujejo, da se obvarujejo posledic zračnega bombardiranja.

Na srednjem delu fronte je prva južnokorejska divizija uničila sovražnikovo mostišče na levem bregu Naktonga pri Waegwanu in tako rešila začasno prestolnico Taegu resne nevarnosti. Prva ameriška konjeniška divizija pa je istočasno zmanjšala obseg dveh drugih mostišč, iz katerih so komunisti ogrožali Taegu z juga.

Na severnem delu bojišča pa baje severnokorejske komunistične čete od blizu ogrožajo luko Pohang.

Najnovejši položaj na bojišču torej dokazuje, da se obrambna črta vojnih sil OZN ustaljuje in da so ameriške čete že v stanju, da z uspelimi protinapadi odbijajo sovražnika.

Nevarnost ponovitve Dunkerque se tako odmika.

Atomska bomba - edina obstoječa obramba Zapada. Tako pravi Churchill

Winston Churchill je imel dne 27. julija v londonskem parlamentu svoj zgodovinski govor ob priliki debate o stanju angleške oborožitve. Ker je bil odklonjen njegov predlog, s katerim je zahteval tajnost seje (in to z enim samim glasom večine!), se je omejil samo na splošno znane činjenice.

Sovjetska zveza ima po mnenju angleških krogov 175 divizij, od katerih je 80 na evropskih tleh in od teh je 25 - 30 oklopnih divizij. Kaj lahko postavi proti tej sili Zahod? se je vprašal Churchill. Ni dal svojega odgovora, temveč je zopet navedel mnenje odgovornega francoskega politika Reynauda, ki je pred kratkim dejal, da ima atlantska zveza trenutno na razpolago samo 12 divizij, od katerih sta kvečjemu dve, ali pa celo samo ena oklopna.

Po Churchillovem mnenju ni torej sile, ki bi lahko preprečila Sovjetom, da bi v najkrajšem času zavojevali Evropo. Njihova premoč v zraku nad angleškimi letalskimi silami je večja, kakor pa jo je svoječasno imel Hitler. Tudi sovjetske podmornice predstavljajo resno nevarnost. Edino sredstvo, na katero se Zahod torej lahko zanese je samo atomska bomba. Churchill upa, da je to sredstvo tako močno, da bo lahko preprečilo tretjo svetovno vojno.

Kljub temu pa je Churchill izjavil, da se mora Anglija hitro in močno oborožiti. Ne smemo se zanašati samo na začasno prednost, ki jo ima Zahod v produkciji atomske bombe pred Sovjetsko zvezo.

Churchillov govor je priklical angleškemu narodu pred oči resno nevarnost, v kateri se nahaja Velika Britanija posebno v letošnjem poletju, ko stoji tako rekoč neoborožena pred dejstvom, da se Sovjetska zveza lahko nenadoma pojavi na drugi strani Rokavskega preliva, od koder bo potem bombardirala angleška mesta s še večjo silo, kot pa je to delal Hitler.

Angleški komunisti pretiravajo

V Berlinu se je zadnje dni julija vršil komunistični kongres, na katerem je poleg drugih inozemskih delegatov govoril tudi angleški komunistični voditelj Politt, ki je uvodoma izjavil, da pozdravlja »prebivalstvo bombardiranega in opustošenega Berlina v imenu delavskega naroda Londona«.

Laburisti pa mu niso ostali dolžni in njihov glavni časopis »Daily Herald« je napisal Polittu, da bi moral v resnici izjaviti: »Pozdravljam to komunistično zborovanje v imenu angleške komunistične stranke, ki ima samo 40.000 članov; ki nima v britanskem parlamentu nobenega poslanca; ki je pri zadnjih splošnih volitvah v londonskem okrožju predložila 36 kandidatov, ki so bili pa vsi poraženi; ki nima v svétu londonske grofije nobenega sedeža in ima samo 9 sedežev od skoraj 1.500 sedežev v pokrajinskih londonskih svetih. Skratka, tovariši, delavski razred Londona zaničuje docela mojo stranko in jaz sem tu pred vami kot odposlanec Kremlja«.

Tega seveda komunistično berlinsko časopisje in časopisje Vzhodne Nemčije ni objavilo. V očeh one javnosti, ki ji komunistična stranka natika rdeča očala, mora ostati Politt predstavnik »delavskega naroda Londona« pa naj bo to tudi stokrat neresnično in naj ga ta narod na volitvah še tako odbija. Kje pa so se komunisti še brigali za voljo naroda? Kakor pretiravajo napake svojih nasprotnikov, prav tako, in morda še v večji meri pretiravajo, kadar koli je to potrebno, tudi svoje uspehe in pomen. Zato jim ni verjeti ne prvega, ne drugega.

Kaj naj to pomeni?

Ob aretaciji dr. A. Sfiligoja

(Nadaljevanje s prve strani)

zgodovino nosijo odgovornost za usodo italijanskega naroda. Na narodnostnih mejah skoro vedno vladajo nevarne napetosti. Zaradi dolge verige krvavih krivic in ponižanj, prizadejanih nam Slovencem, je že enkrat na teh tleh izbruhnil vihar.

Ali naj se zopet enkrat več prepričamo, da se na italijanski strani še niso našle politične sile, ki težijo za iskrenim sožitjem med našima narodoma? Ali naj pomeni aretacija dr. Avgusta Sfiligoja, da se tudi sedanji člani italijanske vlade strinjajo z zločini fašističnega režima nad našim slovenskim primorskim ljudstvom? Ali naj ta aretacija pomeni, da slepo sovraštvo gotovih italijanskih političnih krogov ne miruje in ne bo mirovalo niti v najusodnejših trenutkih?

Težka so ta vprašanja in zdi se nam, da odgovor na ta vprašanja ni važen samo za nas, ki živimo tu na narodnostni meji. Zdi se nam, da zaradi dalekosežnih posledic, ki lahko nastanejo po odgovoru na ta vprašanja, ob aretaciji dr. Avgusta Sfiligoja ni prizadeta zgolj njegova družina in mi vsi zamejski Slovenci, temveč široka javnost daleč preko našega narodnostnega obmejnega področja in tudi daleč preko italijanskih meja.

Odgovor na ta vprašanja je dolžna dati rimska vlada. Kot iskreni poborniki končne pomiritve med obema našima narodoma iskreno želimo, da bi rimska vlada dala na vse to hiter in pravilen odgovor.

Belgijska ustavna kriza končana

Ko sta belgijski senat in parlament z malenkostno večino glasov preklicala zakon, ki je prepovedoval vrnitev na prestol kralja Leopolda III., se je ta pod vplivom ne ravno vestnih svetovalcev z veliko naglico vrnil iz Švice v domovino. Kralj je takoj naslovil na senat in parlament ter na narod proglas, ki je izzvenel dokaj samozavestno in odločno.

Kraljev povratek so z zadovoljstvom vzeli na znanje demokrščani in v glavnem flamski del Belgije, medtem ko so se socialisti, liberalci in skoro ves valonski del Belgije pod vodstvom socialističnega prvaka Spaaka pripravili na upor in državljansko vojno.

Prišlo je do krvavih izgredov in do verjetnosti, da se francoski valonski del odcepi od Belgije. Zaradi te zadnje nevarne možnosti je prišlo celo do nesoglasij v pred kratkim sestavljeni Duvieusartovi vladi. Kralj Leopold je uvidel zagato, v katero je zabredel in se vrnil na svoj znani predlog, da odstopi kraljevske pravice prestolonasledniku Balduinu, ki prevzame tudi kraljevski naslov, čim postane polnoleten v teku prihodnjega leta.

Belgijska zbornica je kraljev predlog odobrila s 165 glasovi proti 27 in s 7 vzdržanimi.

Partijska ljubezen

V neki oceni sovjetskega filma »Partijska knjižica«, ki so ga pred kratkim predvajali v Budimpešti, primerja kritik neke prizore tega filma z »ljubezenskimi prizori preteklih dni«. V tem filmu poudarja kritik, da ljubezen ni »neodoljiv dogodek, ampak zveza, ki temelji na vzajemnem spoštovanju. Če pa ljubezen ogroža varnost partije ali gradnjo socializma, tedaj ljubezen neha in na njeno mesto stopi neizprosno sovraštvo do sovražnika«.

Velika Britanija za povečanje svoje oborožitve

Vojni minister v vladi Zedinjenega kraljestva Shinwel je naznanil, da bo vlada rabila dodatni kredit 100 milij. funtšterlingov, s katerimi bo finansirala večje izdatke za oboroževanje, ki so postali potrebni zaradi poslabšanja mednarodnega položaja. Polovica vsote bo porabljena za nabavo 2.750 modernih letal na reakcijski pogon, nekaj več kot četrtina te vsote bo porabljena za suhozemsko vojsko in nekaj manj kot četrtina za mornarico.

Ob pripravah za povečanje oborožitve so mnoge osebnosti angleškega javnega življenja izjavile, da se je Velika Britanija pred izbiro: ali topove ali maslo, odločila za topove. Prav gotovo ni to po programu delavske stranke, ki je na oblasti, toda mednarodni razvoj sili tudi predstavnike angleškega delavstva, da poskrbe za obrambo svojega načina življenja in svoje svobode, ki jim je prav po drugi svetovni vojni omogočila, da so se mirno polastili oblasti, od koder razvijajo svojo veliko socialno politiko.

Poučeni krogi pravijo, da ti krediti ne bodo zadostovali. Slediti bodo morale še druge in večje vsote, ako žele vodilne države evropskega Zahoda doseči vsaj približno ravnotežje s Sovjetsko zvezo, ki razpolaga z 19.000 modernih letal.

DOKUMENTI

VRHOVNO VOJAŠKO SODIŠČE

Urad za ukinjene vojaške sodne postopke

Zaporni nalog za izvršitev kazni

Italijanska republika

V imenu italijanskega ljudstva!

St. 216/Reg. Gen.
St. 4680/Reg. Es. TSDS

Vojaški pravdnik pri Vrhovnemu vojaškemu sodišču v Rimu, sklicujoč se na sodbo Posebnega sodišča za zaščito države z dne 14. decembra 1941,

ki je postala izvršna

in s katero je bil SFILIGOJ *Avgust, pok. Josipa in Sfiligoj Tereze, rojen v Dobrovem 21. oktobra 1902, bivajoč v Gorici v ulici Pitteri št. 6,*

spoznan za krivega zločinov po čl. 305 K. z. v zvezi s členi 302, 241, 253, 257, 258, 261, 262, 266, 284, 285 K. z., po členih 110, 302 K. z. v zvezi s členi 241, 253, 257, 258, 261, 262, 266, 284, 285 K. z., po členu 110 in 258, 262 K. z.,

in obsojen na kazen 30 let ječe, stalno izgubo pravice do javnih služb in nadzorovano svobodo (tretjina kazni je bila odpisana po D. P. 22. 6. 1946 št. 4).

Ker je od te kazni prestal že 2 leti, 7 mesecev in 23 dni,

na podlagi čl. 581 K. p. p. in čl. 38 izvršilnih določb istega zakonika, odobrenega z dekretom št. 262 z dne 28. maja 1931

odreja

aretacijo SFILIGOJa Avgusta in njegovo prevedbo v bližnje sodne zapore, kjer ostane na razpolago tega urada za prestanje preostale kazni 17 let, 4 mesce in 7 dni.

Zahteva od častnikov in agentov javne varnosti, da izvršijo ta ukaz in da nudijo v primeru potrebe svojo pomoč.

Rim, 26. julija 1950.

Vojaški pravdnik republike:
Maj. Gen. G. M. Luigi Lenti, s. r.

Poveljstvu Legije Karabinjerjev v Padovi,
Skupina v Gorici.
Teritorialna Legija Karabinjerjev v Padovi,
Preiskovalna četa skupine v Gorici.
P. C. C.
Gorica, 30. julija 1950.
Narednik vodnik,
poveljnik čete:
Carmelo Subba s. r.

Mac Arthur se posvetuje glede obrambe Formoze

Obisk Mac Arthurja na Formozi je bil v zvezi s svoječasno pobudo Združenih držav, da se Mac Arthur posvetuje s kitajskimi vojaškimi krogi o obrambi Formoze. Ameriško sporočilo kitajski vladi z dne 1. julija je vsebovalo odgovor na kitajsko ponudbo za pošiljatev kopenskih čet na Korejo. Združene države so takrat predložile, da se naj odločitev o tem odloži do posvetovanja z generalom Mac Arthurjem, sedanjim vrhovnim poveljnikom čet Združenih narodov na Koreji.

Poročilo je upoštevalo nevarnost komunističnega napada na Formozo in je izjavljalo, da naj bi se predstavniki glavnega stana generala Mac Arturja porazgovorili s kitajskimi vojaškimi krogi o načrtih za obrambo Formoze in naj bi se šele nato odločilo o pošiljanju čet iz Formoze na Korejo.

Mac Arthurjev prihod v Tajpej na Formozi na razgovor s Cang Kajškom je bil torej v skladu z omenjenim poročilom. Oba generala sta na svojem sestanku dosegla o obrambi Formoze v primeru napada popoln sporazum. Mac Arthur pa je iz raznih razlogov odklonil Cang Kajškovo ponudbo za sodelovanje kitajskih nacionalističnih čet v bojih na Koreji. Dne 1. avgusta se je Mac Arthur vrnil na Japonsko.

Vesti s Tržaškega

Naša javnost ob aretaciji dr. A. Sfiligoja

Slov. demokratska zveza

Odbor SDZ za STO je izrazil dr. Avgustu Sfiligoju in njegovi družini ogorčenje nad krivično aretacijo dr. Sfiligoja, ki jo je odredilo Vrhovno vojaško sodišče v Rimu v izvrševanju sodbe zloglasnega fašističnega Specijalnega tribunala od 14. decembra 1941., in je sporočil dr. Sfiligoju svoje sočustvovanje v prepričanju, da bo pravica zmagala in dr. Sfiligoj kmalu zopet na svobodi.

Slov. prosvetna matica

Slovenska prosvetna matica v Trstu kot kulturna organizacija demokratičnih Slovencev na Svobodnem tržaškem ozemlju

z obžalovanjem ugotavlja,

da izvršuje povojna Italija proti načelom demokracije in proti določbam mirovne pogodbe še danes proti Slovencem v Italiji razsodbe fašističnega Posebnega sodišča za zaščito države in da si je kot žrtev izbrala dr. Avgusta Sfiligoja, ki ga je z zapornim poveljem vojaškega prokuratorja italijanske republike dala zapreti.

Slovenska prosvetna matica v Trstu

ogorčeno protestira

proti tej nezakoniti aretaciji prvoboritelja demokratičnih Slovencev v Italiji dr. Avgusta Sfiligoja in

apelira na mlado italijansko demokracijo,

da že enkrat — skladno z načeli, ki jih izpoveduje — razveljavi sodbe fašističnih Posebnih sodišč in krivično aretacijo prekliče.

Dr. Avgustu Sfiligoju in njegovi družini pa Slovenska prosvetna matica v Trstu izraža svoje ogorčenje zaradi krivice, ki jim je bila prizadeta, in jim izreka svoje toplo sočustvovanje in upanje, da bo končno, morda ravno po zaslugi njihovih žrtev le zmagala pravica!

Društvo „Pravnik“

Društvo »PRAVNIK« v Trstu smatra za nezakonito aretacijo tovariša dr. Avgusta Sfiligoja, odvetnika v Gorici, ki je bila odrejena na podlagi razsodbe Posebnega sodišča za zaščito države v Trstu z dne 14. 12. 1941. z zapornim poveljem vojaškega prokuratorja italijanske republike v Rimu z dne 26. 7. 1950.

Izreka tovarišu dr. Sfiligoju svojo popolno solidarnost in javlja, da se bo poslužilo vseh zakonitih sredstev, da se ta krivična aretacija prekliče in uradno razveljavi imenovana fašistična sodba napram njemu in vsem ostalim tržaškim Slovencem, ki so bili z isto razsodbo prizadeti.

Društvo »Pravnik« v Trstu,
dne 8. 8. 1950

za tajnika: *dr. Edvard Leban* — predsednik: *dr. Josip Abram*

SHAK „Jadran“

Trst, 9. avgusta 1950.

»Bratu Sfiligoju!

Vsa akademska mladina, Slovenci, Hrvati in Srbi, Kluba »JADRAN« Vam ob nezaslišanem postopanju italijanske vlade proti Vaši osebi, v kateri je hotela zadeti ves slovenski narod, izrekamo svojo popolno solidarnost.

Nismo pričakovali, da bo tudi današnja rimska vlada, ki se proglaša za demokratično, ubrala nasproti Slovencem prav tako pot, po kakršni je že hodil in na kateri je padel Mussolini, tem manj, ker sedijo v tej vladi ljudje, ki so bili žive priče, kako se naš narod zna boriti za svojo svobodo in za svoje pravice.

Dragi doktor! Vedite, da je vsaka minuta, ki jo v teh trenutkih odsedite v italijanskih ječah, nov, neprecenljiv doprinos k naši nezlomljivi volji za izvojevanje naših svetih prosvetnih in narodnih pravic.

V znak globokega spoštovanja je Odbor sklenil, da boste od danes dalje naš častni član in s tem simbol naše moči in naše zmage.

Da ste nam zdravi!

Vaši Jadranaši«

„Samo s pravico bo dobojevana naša končna in demokratična zmaga“

Glavni odbor Slovenske demokratske zveze za STO v Trstu je na svoji seji 6. avgusta t. l. sklenil, da tudi letos izvede s SPM svojo običajno jesensko prireditev.

Odbor posveča posebno pozornost politični organizaciji in propagandi, za kar je sprejel sklepe, nanašajoče se na razširitev organizacije in pritegnitev v demokratično gibanje onih Slovencev, ki so kot demokrati na političnem razpotju glede na komunistično politiko. Slovenska demokratska zveza bo vključila takšne ljudi v demokratično gibanje in jim bo omogočila v svojih vrstah politično delovanje za slovenske narodne koristi. Po osebni propagandi, političnih konferencah in javnih sestankih po Svobodnem tržaškem ozemlju in s pisano besedo bo prikazovala Slovenska demokratska zveza bistvo demokratičnega gibanja in vzvišenost demokratične misli.

Nadalje se Odbor živo zanima za zadovoljivo rešitev vprašanja primernih prostorov, kateri bodo nudili Slovenski demokratski zvezi možnost posebnih nastopov.

Se posebno pozornost polaga Odbor demokratičnemu političnemu kadru in bo zato nudila Slovenska demokratska zveza mladini kakor tudi starejšim vsestransko politično izobrazbo, da bodo s široko politično razgledanostjo sposobni prevzeti v svoje roke politično prosvetno in socialno delovanje med slovenskim narodom.

Odbor je ponovno potrdil gledanje Slovenske demokratske zveze, da tudi v bodoče še bolj poudarja demokratično miselnost v borbi proti komunizmu in totalitarizmu ter da s svojo politično aktivnostjo pokaže, da vztraja slovenski narod Svobodnega tržaškega ozemlja na črti načel demokracije in zapadne omike ter pravice, zavedajoč se, da bo samo s pravico dobojevana naša končna in demokratična zmaga.

Seja Slov. prosv. matice

Redna odborova seja SPM za avgust bo v ponedeljek 14. t. m. ob 18. uri v društvenih prostorih v ulici Machiavelli 22-II. Zaradi važnosti dnevnega reda naj bo udeležba odbornikov polnoštevilna!

Branimo naše šole

Čujemo govorice o nameravani ukinitvi slovenske osnovne šole v Slivnem in v Štivanu, češ da je premalo otrok. Našim neizprosenim nasprotnikom, ki jim je demokracija trn v peti in le zavora pri teku čez drn in strn po fašistični poti, ki je Italijo upropastila, nam pa prizadejala strašno gorje, ni več sveta niti osnovnošolska izobrazba našega mirnega podeželskega ljudstva!

Ne bomo navajali odnosno ponavljali dejstva, da so si Italijani začeli odpirati šole po izključno slovenskem podeželju celo za dva svoja učenca, v večini primerov sinova kominformističnih zapeljancev; ne poudarjamo niti dejstva, da imajo Italijani v Nabrežini za dvakrat manj otrok več učiteljev kot Slovenci; vse to je dovolj znano!

Da pa stremijo Italijani po ukinitvi slovenskih šol v času vojaške zasedbe angloameriških demokratičnih oblastev, to povzroča nevarno razburjanje v naši demokratični javnosti, ki so ji nameni določenih šovinističnih prenapetežev dovolj poznani.

Roke proč od naših šol, če vam ni demokracija le puhla beseda!

Počitniška kolonija na Repentabru

Uprava počitniške kolonije Slovenskega dobrodelnega društva v Repentabru sporoča staršem dijakov in osnovnošolskih otrok, da je obisk v koloniji dovoljen samo ob nedeljah in praznikih od 15. do 18. ure.

Poroka

Dne 23. julija 1950 se je v Trstu poročila Anamarija Sancin, hčerka uglednega tržaškega trgovca in učiteljica na slovenski osnovni šoli z zdravnikom G. Valentijem. Mlademu paru iskrene čestitke!

Odvetniška pisarna dr. Fortunata Mikuletiča

Odvetniška pisarna dr. Fortunata Mikuletiča se je preselila iz ulice Valdirivo 19-II. v ulico Mazzini št. 30-III., tel. 29-853.

Avtopodjetje „La Carsica“ in slovenščina

Avtopodjetje »La Carsica«, čigar lastnik je g. Božič, vzdržuje redne avtobusne zveze iz Trsta proti Proseku, Nabrežini, Velikem in Malem Repnu, Sempolaju itd. Podjetje vozi torej v slovenske vasi in njegovi potniki so skoro izključno Slovenci. Pričakovali bi, da bo vsaj iz trgovskih razlogov spoštovalo uporabo slovenskega jezika ter bo praktično izvajalo uporabo dvojezičnosti. Toda glej! Izgleda, da so tudi uslužbenci tega podjetja podlegli propagandi. Ako jih nagovoriš slovensko, ti redno odgovarjajo italijansko, kakor da slovenščine sploh ne bi razumeli, čeprav se mnogim že na obrazu pozna njihovo slovensko pokoljenje. Ali ne bi bilo boljše, ako bi nekoliko bolj spoštovali domačo govorico? Pa brez zamere in v upanju, da bo v bodoče drugače!

Trst na velesejmu v Chicagu

Na velesejmu v Chicagu bo zastopano tudi angloameriško področje Svobodnega tržaškega ozemlja. Razstavljali bodo Splošna skladišča, ustanova za industrijsko pristanišče v Žavljah in kamnoseško podjetje iz Nabrežine.

STO na železn. konferenci v Alassiu

Dne 10. septembra bo v Alassiu mednarodna železniška konferenca, ki se je udeležijo zastopniki Trsta, Jugoslavije, Avstrije in Italije. Na konferenci bosta tudi zastopani ravnateljstvi Tržaškega Lloyda in Splošnih skladišč.

Promet z Avstrijo

Avstrijska gospodarska delegacija v Trstu obvešča, da je preklican ukrep, da je treba plačevati v Trstu železniške stroške za prevoz blagovnih pošiljk, namenjenih v Avstrijo, kakor tudi pošiljk iz Avstrije v Trst, s čimer so bili prizadeti tržaški špediterji. S tem novim ukrepom so se znatno izboljšali trgovinski odnosi med Avstrijo in Trstom, zlasti v tarifnem pogledu.

Pravilnik velesejma v Trstu

Ukaz ZVU št. 149 je odobril novi pravilnik ustanove Mednarodnega tržaškega vzorčnega velesejma.

Izvodi novega pravilnika so razstavljeni na ogled pri Pravnemu oddelku ZVU, pri tržaški občini, zbornici za trgovino, industrijo in poljedelstvo in pri ustanovi za turizem.

Določila o poroki

Ukaz Zavezniške vojaške uprave štev. 144 spreminja ukaz ZVU štev. 448 z dne 2. septembra 1947, ki vsebuje določila glede civilnih porok in vpisa cerkvenih porok, kakor sledi:

Člen I.

Odstavek 2. Dispenzo bo podelil državni pravdnik pri tribunalu, na področju katerega se nahaja občinski urad za civilno stanje, kjer poročenca želita, da se izvrši poročni obred.

Člen II.

Besede »iz razloga vojnega stanja«, ki se nahajajo v členu I. in II. in besede »zaradi vojnega stanja«, ki se nahajajo v členu II. ukaza štev. 448 se brišejo in nadomeščajo s sledečimi besedami:

»iz razlogov, ki so nastali iz druge svetovne vojne ali, ki jih je povzročila druga svetovna vojna«.

Na ta način bodo sedaj lahko uredili svoje civilno stanje mnogi mladoporočenci, katerim je to bilo doslej zaradi pomanjkanja take listine nemogoče.

Mladino v šole in ne iz šol!

Ali se vam ne zdi, da imajo slovenske srednje šole premalo učencev? Da bi jih bilo prav lahko več? Nekaj nam jih odjeda italijanska propaganda, da vstopajo v italijanske šole. Toda temu vprašanju bi hotel kdaj drugič posvetiti nekaj vrstic. Zdaj mislim na številne otroke enajstih, dvanajstih let iz mesta in okolice, ki bi bili sposobni za srednje šole, le starši se ne zganejo. In na one srednješolce mislim, ki zaradi težkih popravnih izpitov ali zaradi prevelikega števila »petic« obupujejo in mislijo študij obesiti na klin.

Med našo mladežjo imamo tudi neredke pojave, da vstopajo otroci sicer v srednje šole — bodisi strokovne ali na nižjo gimnazijo ali na dveletne tečaje — brez resnega namena, marveč le zato, da na njih čakajo izpolnitve štirinajstega leta, dokler jih zakon obvezuje obiskovati šolo, nakar kar po francosko sredi leta obrnejo hrbet učilnicam. Še več: celo nekateri taki so, ki so uspešno dovršili nižjo srednjo šolo gimnazijskega ali strokovnega tipa, ne mislijo pa več posečati višjih srednjih šol. Kje so vzroki za vse te kategorije naše šolske mladine?

Le malo je takih primerov, kjer resnična revščina ne dovoljuje staršem, da bi svoje otroke dali študirat ali da bi jim omogočili nadaljevanje študija, če so že v srednjih šolah. Če pa je otrok resnično nesposoben za srednje šole, tedaj ga seveda noben pameten vzgojitelj ne bo silil, kamor ne spada. Toda še vedno ostane znaten odstotek takih, ki so sposobni za študij in njihovi starši zadostno v gmotnem pogledu preskrbljeni, da bi otrok lahko študiral, a jih brž po ljudski šoli vzame cesta ali kaka prezgodnja slabo plačana zaposlitev v delavnici, v tovarni, v pristanišču — v Bog ve kakšni mladostniku neprimerni in škodljivi družčini.

Dejstvo je, da marsikoga odvrne od šole goli pohlep po hitrem zaslužku. In glej čudo: kljub rastoči tržaški brezposelnosti taki slovenski mladostniki za čuda hitro najdejo zaposlitev. Kakor da je tudi tu zadaj neka skrivna odjedavska sila. Otrok je vesel, da ima lasten denar — za kino in gostilno; starši pa so zadovoljni, da nimajo več toliko na ramah otroka in da sami udobneje žive. Žal nekateri starši razodevajo malce sebičnosti, ko ne privoščijo otroku višje izobrazbe in boljše bodočnosti, čeprav bi pri nekoliko skromnejšem življenju z lahkoto mogli skrbeti za svojega otroka do konca srednjih šol, morda še na univerzi. Dobri starši, ki želijo srečo svojim otrokom, se bodo pač malce več žrtvovali zanje, dokler imajo sami zdravje in stalen zaslužek.

Postavil bi tudi tole vprašanje: Ali smo Slovenci na STO-ju rojeni le za težake, ki naj bi samo prenašali »žakelje« Italijanom po tovarnah in v pristanišču in bi njim pustili vsa uradniška mesta? Praktičen razlog pa je tale: Služba ročnega delavca je bolj nestalna kakor zaposlitev razumnika, kateremu v najslabšem primeru itak ostane odprta pot vedno tudi do ročnega dela, če bi v svoji stroki ne našel takoj po zrelostnem izpitu zaposlitve. Saj so v letih krize v Ljubljani abiturienti vozili tramvaj!.. Toda nihče ni ostal za vedno v tej službi, kajti če ne prvi hip po dokončanih študijah, pa malce pozneje je le dobil sebi in svoji izobrazbi primerno namestitev.

Spričo naše prirojene slovenske poštenosti in tankovestnosti je marsikje morda tudi preveč strogosti v presojanju otrokove sposobnosti ali nesposobnosti — pri starših, njihovih svetovalcih in pri otrokih samih morda preveč strahu pred srednjo šolo. A saj je študij srednjih šol že pomerjen po srednjih in ne najboljših talentih, in še tako preračunan, da ga z veliko pridnostjo utegne zmagati tudi manj nadarjen otrok.

Pošljimo torej otroke v srednje šole, selekcijo pa prepustimo šoli sami! Ta bo že znala v teku prvih razredov izločiti, kar je zares nesprejemljivega. Skodovalo pa ne bo niti največjemu nepridipravu, če vsaj eno leto poseča srednjo šolo. Staršem naj ne bo škoda denarja in otroku ne truda, čeprav ne bi izdelal. Nekaj bo le pridobil za življenje! Ne smemo gledati pri vsakem koraku le na neposredno koristnost!

Čim več otrok v slovenske srednje šole — pa bomo tem laže zahtevali in dosegli, da se ustanovi tudi srednja tehnična šola, ki je zanjo med sedanjo mladino toliko zanimanja. Kdor je že izpolnil enajst let — kar v srednje šole z njim, čeprav nima še petega razreda ljudske šole. Bolje, da ga zajame srednja šola letos, kakor da bi nam ga prihodnje leto po dovršenem petem razredu kdo odjedel za italijansko ali pa da bi otrok zaradi starosti menjal misli in ostal doma in se izgubljal. Kdor dokaže, da se zaradi tehtne ovire ni mogel prijaviti že v junijskem roku, ima pravico do vpisa in do sprejemnega izpita tudi naknadno, to je: prijaviti bi se moral čimprej k sprejemnemu izpitu v septembrskem roku. Za strokovne šole izpit niti ni potreben.

In kakšno šolo bi bilo najbolje svetovati mladim kandidatom za študentovski stan? Brez dvoma najbolj tako imenovano »nižjo srednjo šolo«, po domače gimnazijo. Iz nje ima po treh letih odprto pot na katero koli višjo srednjo šolo — bodisi višjo gimnazijo, trgovsko akademijo, učiteljišče, srednjo tehnično šolo itd. Kdor je dovršil nižjo srednjo strokovno šolo — bodisi obrtno (industrijsko) bodisi trgovsko — ta bi mogel vstopiti na višje srednje šole le s posebnim dopolnilnim izpitom.

Po italijanskem šolskem sistemu, ki velja tudi za slovenske šole na STO-ju, imamo tudi dvoletne strokovne tečaje. Iz njih je možno prestopiti v tretji razred celotnih nižjih strokovnih šol, kakršni sta v Rojanu (obrtni tip) in v ulici Lazzaretto Vecchio (trgovski tip).

Le nikar naj bi otroci prezgodaj ne zapuščali šol! Kdor je padel in je obsojen na ponavljanje, naj pač ponavlja razred! Bolje bo zanj v šoli, kakor da ga cesta vzame! Slovenski pregovor, da gre osel le enkrat na led, je genialni Župančič umestno popravil takole: »... Baš to je oslovstvo. Modrec ve: Danes sem pal, jutri bom plesal po njem.« Ali ne velja ta nauk mlademu dijaku? Če si prvič padel, pa poskusi drugič srečo! Čemu bi se bali neprijaznega naziva »repetent«! Samo iz strahu ali sramu pred »repetentovstvom« pač ne kaže dezertirati! S ponavljanjem razreda si prej slabi dijak utrdi temelje, da potem z lahkoto nadaljuje višji razred.

Zelo mnogo dijakov ima letos popravne izpite, nemalo kar iz treh predmetov. Neprijetna zadeva... Nekaterim tako neprijetna, da zaradi nje obupujejo in jih skušnjavec zapeljuje, da bi šoli dali slovo! Nikar! Malce premagovanja v teh vročih pasjih dneh in starši ne bi smeli zanemarjati koristno zdravilo brezovega olja, ki je vse preveč prišlo iz mode, pa bi se mogel vsak »popravljalec« še pripraviti na septembrske izpite, da bo srečno nadaljeval. Če je pa komu le pretežko, in zlasti, če je za svoj razred še mlad, mu velja navesti staro latinsko modrost: »*Repetitio est mater studiorum*« — *PONAVLJANJE JE MATI UČENOSTI.* Rajši kakor da bi zapustil častitljivi in lepi dijaški stan, naj prostovoljno ponavlja razred, da dobi dobro podlago za naprej!

Oj kako se bo marsikdo v odrasli dobi kesal, da je prezgodaj dezertiral iz šol! Kako si bo marsikdo sedanjih fantičev ali dekličev kdaj pri iskanju zaposlitve želel, da bi imel vsaj izpričevalo celotne nižje srednje šole — strokovne ali gimnazijske! Kako bo marsikomu žal lenobe in nemarnosti iz mladosti! »*Per aspera ad astra...*« — *PREKO TEŽAV DO ZVEZDNIH VISAV.*

Komur koli je pri srcu naša mladina, naj v svojem okolišu poišče še kandidatov za srednje šole, naj poišče in obišče ter duševno dvigne one male brodolomce, ki so obsojeni — seveda po krivdi profesorjev, kajpak! — na izpite ali ponavljanje! Storil bo dobro delo mladini in domovini. *Oče Bonifacij*

Gospodarske posledice korejske vojne

Te dni marsikdo sprašuje, kakšni so bližnji izgledi za evropsko gospodarstvo, kajti dogodki na Daljnjem Vzhodu dajejo slutiti, da se doba nenaravnega zatišja po drugi svetovni vojni bliža koncu. Večina Evropejcev se zaveda, da je ta leta živela razmeroma znosno zaradi tega, ker je evropsko gospodarstvo stalno prejemalo močne injekcije v denarju in blagu od zunaj. Danes pa je zapletena v stroškov polno vojno ravno ona država, ki nas je teh pet let tako rekoč vzdrževala. Kaj bo z vsemi načrti o evropski obnovi? Kaj bo z lepimi upi o normalizaciji gospodarskega življenja v zahodnoevropskih državah? Ali smemo še računati na to, da nas bo stric iz Amerike vlačil kar naprej iz zagate? Marsikdo gleda na ta vprašanja s precejšnjim pesimizmom. Marsikdo si zastavlja vprašanja, kdaj in kako se bo korejska vojna začela zrcaliti tudi v evropskem gospodarstvu. Zato je morda koristno, če skušamo najti nekaj treznih odgovorov na zgornja vprašanja. Predvsem skušajmo odgovoriti na dve bistveni vprašanji: prvič, ali so Američani *zmožni* nadaljevati s podporo Evropi, in drugič, ali so *voljni* še nadalje sipati dolarje v globoki vodnjak evropskih potreb.

Na prvo vprašanje lahko odgovorimo pritrdilno. Izdatnost ameriškega proizvajalnega stroja se je v zadnjih mesecih še nadalje precej povečala. Industrija dela s polno paro in vsega skupaj je bilo zaposlenih v ameriškem gospodarstvu meseca junija t. l. 61 in pol milijona ljudi, to je za skoro 2 milijona več kot v lanskem juniju. Stevilo brezposelnih je padlo od 4 in tričetrt milijona na izpod tri in pol milijona. Narodni dohodek ameriškega prebivalstva je nadalje narastel in izdatnost dela se je še nadalje povečala. Delavski zaslužek je dosegel v juniju največjo višino, to je povprečno en dolar 45 centov na uro, kar pomeni približno 1.000 lir. Pripominjamo, da je kupna moč poldrugega dolarja v Ameriki približno enaka, ali celo višja kot kupna moč tisočaka v Trstu. Iz tega si vsakdo lahko ustvari sliko o razmerah. Res, da so se cene začele nekoliko dvigati, posebno odkar je začela korejska vojna, vendar so še vedno 7 in pol odstotkov nižje od najvišjega stanja po vojni.

Torej ameriško gospodarstvo *je v stanju* še nadalje prispevati k okrepitvi evropskega gospodarskega sistema. Taka okrepitev je nedvomno v prilog stalnosti političnega položaja na zahodni polobli sveta. Na žalost pa ne vemo in ne moremo vedeti, če ameriški voditelji ne smatrajo, da bi presežek bogastva, ki ga ustvarja ameriško gospodarstvo, mogli uporabiti še koristneje in za Ameriko še uspešneje kje drugje.

Zato je morda važnejše naše drugo vprašanje: ali so Američani *voljni* še naprej finansirati velik del evropske obnove?

Po izjavah Trumana, Achesona in Fosterja (začasnega upravnika Marshallovega načrta) sodeč, bi rekli, da ne bo bistvenih sprememb v politiki Združenih držav glede evropske obnove. Morda je bolje, če pravimo, da ne bo velikih sprememb, dokler ne bo bistvenih sprememb v političnem položaju v svetu. Če pa bi se korejski požar razširil, ali če izbruhnejo novi vojni požari, potem bi bilo nesmiselno pričakovati čudežev od ameriške proizvodne sposobnosti.

Slovenska prosvetna matica v Trstu priredi 10. sept. svojo običajno jesensko prireditev na Općinah

IRO je veliko napravila

Mednarodna begunska organizacija IRO, ki praznuje ta mesec trietnico svojega delovanja, je pomagala pri preseljevanju ali repatriaciji 844.711 beguncem.

Organizacija, ki bo prenehala s svojim delovanjem 31. marca 1951, pa ima pred seboj še mnogo dela. Na podlagi novega ameriškega begunskega zakona, ki ga je pred kratkim odobril ameriški kongres, lahko pošlje v Združene države nadaljnjih 140.000 beguncev. Prav tako mora poskrbeti za naselitev preostalih 110.000 ljudi, ki so ostali po taboriščih, preden zaključi svoje delo.

V maju letošnjega leta je prejemalo podporo IRO-a še 550.414 beguncev. Od teh jih je 261.033 prejemalo oskrbovalnino v taboriščih ali izven njih. Poleg tega pa je bilo 289.381 oseb registriranih za politično in pravno zaščito ali druge usluge.

V 35. mesecih delovanja IRO-a so sprejele posamezne države naslednje število beguncev: Združene države 185.935; Avstralija 142.041; Izrael 118.195; Kanada 85.073; Velika Britanija 83.399; Francija 37.338; Argentinija 28.911; Brazilija 23.700; Belgija 22.288; Venezuela 13.813; druge države 34.097.

V posamezne države pa so v istem času repatriirali: na Poljsko 37.414 oseb; na Kitajsko 10.308; v Jugoslavijo 6.257; v baltske države 3.116; v Avstrijo 2.169; v Združene države 2.173; v Sovjetsko zvezo 1.692; na Madžarsko 1.513; v Nemčijo 1.333; v druge države 3.945.

NAŠE RASTLINE NAŠE ZDRAVJE

II.

V današnjem članku bomo govorili o hrastu in lipi, ki ju označujemo kot drevesa, a vendar spadata med rastlinstvo in ki v pogledu njune bogate vsebine na zdravilnih snoveh ne zaostajata z adrugimi zdravilnimi zelišči.

HRAST

Hrast ali dob, lat.: *Quercus róbur*, je visoko drevo, ki doseže včasih okoli 40 m višine. Njegovo lubje je zelo hrapavo in raztrgano. Listi so temnozeleni, na spodnji strani svetli in topokrpi. Njegov plod je želod. — Zimski hrast ali graden, dobič, črepinjak ali hrastica, lat.: *Quercus sessiliflora*, je precej manjši, z vitkejšim steblom. Poletni hrast cvete v maju in juniju, zimski pa približno 14 dni pozneje.

Hrastove liste nabiramo od maja do julija, jih sušimo v senči in hranimo na zračnem prostoru. Lubje nabiramo maja in junija, in sicer od mladih, tri do petletnih dreves. Zato ne sme biti debelejše od pol centimetra. Želod spravljamo šele, ko dozori, to je v jeseni. — Lubje vsebuje do dvajset odstotkov črešlovine ali tanina, hrastovo kislino in grenko snov, kvercin. V želodu pa je poleg tega še precej škroba, sladkorja, beljakovine in maščobe.

Creslovina zmanjšuje delovanje sluznic in krči žilice, kar vpliva ugodno na vnete sluznice. »*Slovenska zdravniška knjiga*« iz l. 1720 piše o hrastu takole: »... *Hrast suši, vleče skupaj in greje. Zmečkani sveži listi celijo vsako gnilo rano... Na vinu kuhan hrastov les je dobro zdravilo za tiste, ki pljujejo kri. Na mleku kuhana hrastova korenina je dobra za tiste, ki so jedli ali pili kaj strupenega.*« Tako končuje stara zdravniška knjiga o hrastu.

Znano je že od nekdaj, da je čaj ali pa mrzli vodni izvleček iz hrastovih listov odlično zdravilo pri krvavenju želodca in črevesja, kakor tudi pri driski, griži in raznih kolikah. Tudi pri tako imenovanem

HRAST

1 mlada vejica s prašnimi mačicami in pestičnimi cveti, *2* prašna cveta, *3* pestični cvet — povečan, *4* pestični cvet — podolžno prerezan, *5* plod.

krvavem kašlju in pri škrofulozi priporočajo hrastovo listje. Še izdatnejše je zdravilo, ako hrastu primešamo koren od steznika in lubje od divjega kostanja, vsega skupaj približno 5 - 8 gramov na skodelico vode.

Pri prehladu oziroma katarju mehurja in sapnika priporočajo mešanico od hrastovih listov, šentjanževke in rmana, pri rahitisu ali angleški bolezni pa kopel, ki ji dodajajo 3 - 4 litre vode, v kateri so kuhali pol kile hrastovega lubja. — Ponekod napravljajo iz želoda kavo in kakao za blede in škrofulozne otroke. Z vodo, ki je v njej bilo kuhano hrastovo lubje, delajo obkladke pri vnetih in otečenih žlezah in drugih oteklinah kakor tudi pri opeklinah in gnojnih ranah. V taki vodi kopajo tudi opekle in ozeble ude. — Sedaj pa nekoliko o lipi.

LIPA

Razločujemo dve vrsti lipe. Prva je malolista ali lipovec, druga pa velelista, lat.: *Tillia párvifolia* in *grandifolia* ali *plátyfolia*.

Lipa je visoko drevo z debelim in hrapavim lubjem in temnosive barve. Listi so srčaste oblike, zgoraj živo zeleni, spodaj modrikasti, ki so pri velelisti lipi nekoliko večji od svoje sestrice. Malolista lipa ali lipovec cvete junija, velelista pa

LIPA

okoli 14 dni poprej. Cvéti so bledorumeni in zbrani v kobulah na skupnem pecilju. — Cvetje in svetlorumene ter kožnate liste nabiramo junija in julija. Cvetje vsebuje hladno olje in precej služi ter pospešuje potenje. Uporabljajo ga pri prehladu dihalnih organov, kašlju in nahodu ter hripavosti, pa tudi katarju prebavnih organov, posebno želodca in črevesja. Tudi pri vnetju ledvic, pri revmi in išjasu ter vodenici ga zelo hvalijo, posebno še, ako lipovemu cvetju primešajo še bezgovega cvetja, kamilic in češnjevih pecljev. Drugi zopet dodajajo še rmana, lapuha, krčnice in mete.

Zunanje uporabljajo lipovo oglje, ko z njim potresajo rane in čire. Tudi zavžito lipovo oglje je odlično zdravilno sredstvo pri pokvarjenem želodcu, pri povračanju, driski in zastrupljenju. Ako bolnika muči prejaka želodčna kislina, mu bo hitro odleglo, ako popije 1 - 2 noževi konici lipovega oglja na mleku ali vodi.

Iz navedenega vidite, da nam lipa ni priljubljeno drevo samo zaradi njene lepe zunanjosti, prekrasnega vonja ob času cvetenja, blagodejne sence, ki nam jo daje njeno košato vejevje in kjer so se tako radi zbirali naši dedje in pradedje, tamkaj modrovali in se posvetovali v najhujših časih pretečih turških napadov in kjer so se tudi razveseljevali ob veselih dogodkih — temveč nam je lipa obenem vir zdravja zaradi bogate vsebine njenih zdravilnih snovi. Malo je rastlin ali dreves, ki združujejo v sebi toliko dobrin, lepote in prijetnosti za telo, dušo in srce, kakor je to pri naši, nadvse priljubljeni — lipi...! *(Se nadaljuje)*

Širite „DEMOKRACIJO"

Josip Jurčič:

Sosedov sin

Mati je bila v kuhinji, a deklica je stala na pragu. Na kamenen pokončnik naslonjena je zrla na videz brez vseh misli preko pola.

»Gostje so v hiši, dekle!« reče oče. — »Ni spodobno, da tukaj stojiš. Pridi noter. Ali se hočeš morda malo čedneje obleči? Pojdi gor v svojo kamro in naglo naredi. Ali boš?«

Oče je govoril prijazno in nekako mehko, hči se ni mogla ustavljati, pokimala je in šla gor po stopnicah.

Prišedši v sobico počasi odpre predal svetlo olikane omare. Oblek je bilo tu na izbiranje, dragih in prostejših, za velike in male praznike. Včasi jih je bila vesela, a danes je oko mrtvo o vsej tej lepoti; ne izbira, niti ne ve, kaj hoče. Pusti omaro odprto in sede na stol. Kakor trudna položi križem roki na koleni ter gleda v steno, kjer visi podoba žalostne Matere božje.

Gori po stopnicah se zaslišijo trdi koraki, — oče v sobico stopi. Franica vstane. Približa se ji ter jo prime za roko.

»Saj veš, Franicka,« začne Smrekar, »da te nisem še nikdar napak učil, nikdar ti še ne ukazal ničesar, kar bi ne bilo prav. Vselej si rada slušala, slušaj me še danes. Glej, midva z materjo te rada imava, rajši nego vse drugo na svetu, in storila sva ti, kar si želela, pa ti bova še. Ali naju imaš tudi ti toliko rada, da nama danes veselje storiš?«

Tako Smrekar še nikdar ni s svojo hčerjo govoril. Kaj znači: rad imeti, ljubiti, to je menda mož pač v srcu imel, a na jeziku tega ni nosil. Ta novi glas je hčer čudno ganil. Prvič, kar je bila odrastla, oklenila se je zdaj očetovega vratu in položivši mu glavo na prsi, začela jokati. Oče Smrekar jo je tako nerodno za ramo prijel, da se baš ni vedelo, ali jo hoče na lahko odriniti od sebe ali k sebi pritisniti.

»Nu, kaj to? Čemu to? Jokati ne trebé! Sile ti ni in ti ne bo, če Bog hoče. Pogreznikov Peter je zdolaj, ženit se je prišel k tebi, kakor veš. Jaz sem te obljubil, ker sem vedel, da me rada slušaš. Obriši solze, pa dol pridi in vesela bodi. Saj potrdiš, kar sem jaz obljubil?«

Deklica ne odgovori ničesar.

»Ne bodi neumna ter ne jokaj. Mati je tudi jokala, ko smo šli k poroki; pa je vprašaj, če se ji je kdaj hudo godilo? Človek ne sme biti tako mehak. Pametna bodi in poslušaj nas, ki smo stari ter vemo, kaj je prav. Silim te baš ne, v mesnico te ne vlečem; a tega menda ne storiš, da bi tvoj oče na sramoti ostal in besedo oporekel! — Dovolj čedno si opravljena, niti se ni treba preoblačiti. Le takoj pridi dol. Stori mi po volji in verjemi, da se ne boš nikoli kesala. Ustavljati se ne smeš.«

Oče se obrne in duri za seboj na pol odprte pusti.

Kmalu za njim s tiho stopinjo pride mati. Žena ima resen obraz, pa hčeri se zdi, da je po nagubanem licu pod očmi sled solz.

»Kaj si res taka, da ne pojdeš v hišo? Saj ne greš v pekel! Bodi z ljudmi, govori z njimi, ker oče tako hoče, reci že kar hočeš!« nagovarja mati.

»Precej grem,« odgovori hči.

»Ta-le rdeča ruta ti dobro pristoji. Deni jo za vrat.« Dekle mater molče sluša ter se opravi vse po njenem nasvetu. Potlej gre z njo vred po stopnicah do dol v hišo.

»Franica, pojdi pit,« pokliče ženin Pogreznikov Peter in ji moli kupo. Deklica prime kozarec in pomoči ustna, ter odstavi svojemu namenjenemu ženinu.

»Bolj ga potegni, bolj« — reče Petrov stric, »saj nima kosti! Vino ti da bolj rdeče lice in veselo srce. Pa semkaj k Petru sedi, da rečemo katero modro ali pa dve.«

Dekle sede k Petru ter začne na videz vesel pogovor z njim, vtikaje se tudi v pomemke, katere sta starejša moža imela z očetom.

Po dolgih ovinkih so prišli do ženitve. Ko so se možje na kratko razgovorili, reče stric Franici:

»Ni potoka brez vode, ni poroke brez žene; a kaj naša lepa nevesta poreče? Ali prikima?«

Zdaj je bilo čas odgovoriti. Njene oči se srečajo z ostrim očetovim pogledom, beseda, ki bi bila imela ženinu vse namene podreti, ostane ji v grlu.

»To sva se že midva zmenila. Pridni otroci vse potrde, kar očetje ukreno,« odgovori Smrekar za svojo hčer.

Potem so se jeli meniti, kdaj se bo ženitovanjsko pismo delalo, in druge potrebne reči. Franica je nekaj časa molče sedela, a potem naglo vstala in odšla. Oče Smrekar je nevoljen pogledal za njo, in da bi jo pred gostmi in snubači opravičil zaradi čudnega obnašanja, reče: »Dekle je zdaj nekoliko dni zlabega zdravja.«

XIX.

Kake tri dni pozneje mati Smrekarica jokaje reče možu: »Moj Bog, ti si kakor voda! Vse ob enem bi rad. Boš videl, da se to srečno ne izteče. Franica zdaj že nič ne govori.«

»E kaj, pa bo že spet govorila, le; nič se ne boj, saj je ženska in materina hči. Prav je, da zdaj manj govori. Kadar ji začno zobje izpadati, potlej bo klepetala po noči in po dnevi, kakor vse ve babnice.«

»Kako se moreš šaliti s tem! Mene tako srce boli in vest mi očita, da bo ta zakon vendar prisiljen. Ti si jo prisilil.«

»Kaj nisi tudi ti privolila?«

»Jaz nikoli ne. Samo zaradi tebe in tvoje trmoglavosti ji prigovarjam. Pa ji ne mislim nič več; jaz ne morem videti, kaj trpi.«

»Nič ne bo hudega, nič. Jaz vem, da je tako vse prav. Ko bi bilo po tvoje, ne bil bi nobene reči začel. Kar sem se še kdaj večjega polotil, vselej si mi iz početka branila, potlej ko si videla, da se je dobro izšlo, potlej si molčala. Bog je že vedel, zakaj ni babam hlač dal: srčnosti nimate nobene, vsako reč se bojite prijeti. Le molči! Jutri pojdemo pismo delat.«

Drugo jutro sta bila dva konja v najlepši voz vprežena, in Smrekarjev brat je bil prišel v pražnji obleki, da bi za moža in za pričo pomagal pri beležniku pogodbe v ženitovanjsko pismo postavljati.

Ob tej poslednji uri se je Franica jela očetu ustavljati. Ni je bilo z lepa pripraviti, da bi se oblekla in šla z očetom v pisarnico.

A zdaj se oče razsrdi in reče: »Moraš! Ljudi ne bomo za nos vodili. Ne vprašam te, če hočeš ali nečeš. Jaz bom videl, če boš slušala ali ne! Pokažem ti, kaj je pokorščina!«

Mati Smrekarica se je zbala te moževe jeze, hitro prijela hčer, kakor v svojo zaslombo, pod pazduho in dejala: »Saj bo, saj pojde!«

Po mnogih materinih prošnjah se je Franica naposled oblekla ter k očetu in stricu sedla na voz.

V pisarnici pri beležniku so možje ugibali, koliko in kako bi si ženin in nevesta imovino zaženila, kako bi otroci iz tega zakona nasledovali, in česar je še treba. Franičin stric je večkrat nevesto vprašal: »Ali ti je tako po volji?« A ona je bila nekako mrtva; poslušala je, kaj govore in kaj zapisujejo, pa slišala ni nobene reči do dobrega. »Naredite, kakor hočete!« to je bilo vse, kar je bilo spraviti iz nje ves čas.

(Nadaljevanje sledi)

Vesti z Goriškega

Rim naj izda zaščitne zakone za slovensko manjšino!

(Iz govora občinskega svetovalca SDZ Rudija Bratuža na seji goriškega občinskega sveta dne 25. julija 1950.)

»Slovenska demokratska zveza v Italiji zahteva že od meseca maja l. 1947 uzakonitev zakona o zaščiti slovenske manjšine v Italiji.

Člen 6. italijanske ustave obvezuje državna oblastva, da zaščitijo s primernimi zakonskimi ukrepi vse jezikovne manjšine, in s tem seveda tudi slovensko.

Vlada pa ima vezane roke zaradi nasprotovanja italijanskih obmejnih oblastev, društev in posamezníkov.

Naša pokrajina bi morala prav za prav imeti poseben statut, ki ga je ustavodajna zbornica tudi že odobrila. Zasluga dveh goriških osebnosti, ki sta planili v Rim čim sta izvedeli za odobrenje posebnega statuta, je, da jima je uspelo doseči od ustavodajne zbornice izglasovanje ukinitve člena 116 statuta v kolikor je šlo za uvedbo posebnega statuta za našo pokrajino. *To sta ti dve osebnosti ukrenili iz sovraštva do slovenske manjšine v Italiji.* S tem je bila slovenska manjšina močno oškodovana.

Brez vsakega smisla je obljubljati, da bo vlada že nekaj ukrenila..., da bodo imeli Slovenci vse pravice..., kot to delajo nekateri krajevni činitelji, da nas z obljubami uspavajo; ravno tako je brez vsakega smisla zvračati s hrbta na hrbet odgovornost za sedanje stanje in kazati krivca v strankah, ki so dovolj znane zaradi svojega sovražnega razpoloženja do Slovencev; kdor to dela, ne goji do nas najboljših namenov, ker nas hoče s svojimi nejasnimi obljubami samo uspavati.

Vlada je iz raznih vzrokov že močno obvezana, in prej ali slej bo morala izdati zakonske odredbe za zaščito slovenske manjšine v Italiji. Grof Sforza je pred kratkim podal izjavo v tem smislu in mi želimo, da se to čimprej izvrši!

Jezikovna manjšina v okviru velike države vidi v spoštovanju svojega jezika glavno jamstvo za svojo ohranitev. Zato smo se borili pod fašizmom in zato se še danes borimo za spoštovanje našega jezika v zasebnem in javnem življenju. Italijanski državljani smo in vsestransko izpolnjujemo svoje dolžnosti; zato hočemo, da nas drugi spoštujejo tudi glede našega materinega jezika. Zaradi tega to tudi zahtevamo tem bolj, ker so nam nekatere vodilne osebnosti izjavile, da bo morala naša šola, vsaj v Gorici, Krminu, Ronkih in Tržiču izumreti! Lahko bi navedli njihova imena!

Vse smo ukrenili, kar je bilo v naši moči, da bi dosegli odprtje slovenske šole v Ločniku ali vsaj v Gradiškuti; toda tudi drugi so vse ukrenili, da je niso odprli! »Demokracija« je že večkrat poročala, kako so pritiskali na slovenske starše v obeh omenjenih krajih, da bi si več ne drznili prositi za šolo s slovenskim učnim jezikom.

Pri postopku glede slovenskih otroških vrtcev v Standrežu in v Podgori smo zapazili (upajmo, da naš sum ni utemeljen!) namen, da bi se vrtca ukinila. Zato smo nastopili proti taki nameri.

V občinskem preračunu je mnogo postavk za italijanske šole in prav nobene za gradnjo novih šolskih poslopij za slovensko šolsko mladino. Naj nam nihče ne odgovarja, da »vse to plača italijanska vlada«, ker k temu prispevajo tudi slovenski davkoplačevalci, prav tako kot so prispevali več ko dvajset let, ko niso razpolagali niti z enim samim slovenskim razredom! Naša zaskrbljenost za šole s slovenskim učnim jezikom je razumljiva in mora biti uvaževana, ker imamo Slovenci zelo visok pojem in gojimo posebno spoštovanje do šole!

Morate vedeti, da učijo v šolah s slovenskim učnim jezikom obvezno tudi italijanščino, medtem ko v šolah z italijanskim učnim jezikom *ne* učijo slovenščine niti kot prostega predmeta! *In vendar so na Južnem Tirolskem italijanski otroci po zakonu obvezani, da se učijo tudi nemščine!* Zakaj ta razlika v postopanju? Ali smo mi morda manj vredni kot Nemci? In zakaj ste Nemcem dali posebni statut, medtem ko nam odrekate celo pravico do zakona, ki bi ščitil naš jezik?!

Občinski odbor in z njim večina občinskega sveta odreka goriškim Slovencem pravico do uporabljanja slovenščine v občinskih uradih. Ni res, da ni nobenega zakona, ki bi to dovoljeval! Člen 6. ustave to omogoča! Če pa vi niste tega mnenja, zahtevajte s posebnim sklepom, da izda vlada za to potrebne zakone!«

Iz Mirnika

Marsikatera družina iz naše duhovnije bi bila potrebna poslati svoje otroke v počitniške kolonije, toda nobeden se za nas ne zanima. Mislimo, da bi to morala biti predvsem skrb našega učiteljstva. Ono bi se moralo bolj povezati z ljudstvom in mu biti v duševno oporo. Starši se še spominjamo učiteljev, kakor g. Erzetiča v Mirniku in g. Vrezeca v Skrljevem, ki sta bila res ljudska učitelja.

V Cerovlju pod Skrljevem je umrl težki invalid iz prve svetovne vojne France Grudnik. Pokopali smo ga v četrtek 3. t. m.

Vest o aretaciji dr. Avgusta Sfiligoja je v našem kotu dokaj hudo odjeknila, ker smo mnogi poznali njega in celo »Županovo« družino z Dobrovega, ki je toliko pretrpela pod fašisti. Splošno je med nami mnenje, da ko bi dr. Sfiligoj ne bil tako odločen borec za naše pravice, bi ga ne preganjali, a sram naj jih bo, da še izvršujejo fašistične obsodbe!

Iz Medane

Kakor sem vam že zadnjič poročal, je nastal požar v Ljudskem domu. Žal moram ugotoviti, da se oblastva še nočejo zadovoljiti s tem, da so povzročili ogenj otroci. Vodi se zato najstrožja preiskava in se v otroke šili, češ, kdo jim je dal vžigalice in slično. Očividno bi radi iztaknili zopet kakega Darkota Toroša!

Iz Vipolž ali Obljube in dejanja

Kakor znano so naši novi oblastniki, ki so nam prej obetali, da bo gospodarjeva zemlja naša itd., kratko in malo posestva barona Teufenbacha podržavili in nas kolone napravili za navadne dnevničarje! Moramo delati določene ure na dan in če potrebujemo samo par fig ali češenj si jih moramo odkupiti, kajti gorje, če bi nas partijec videl, da bi kaj vzeli od tega, o čemer so nam pravili, da je naše in — kar smo mi v resnici posadili in vzgojili. Zato pa ni v nas volje do dela in vse gre le nekako avtomatično naprej.

Splošno je znano, da že zdavnaj nameravajo oblastva likvidirati to podjetje, ki je že za več milijonov na dolgu, toda nimajo poguma in tako moramo mi še nadalje trpeti.

Kakšno je med nami veselje do dela, priča tudi tale primer. Dva zadružna delavca sta šla po vodo z vozom in sodom. Ker je bila ura, ko se delo konča, sta obrnila voli in se vrnila domov. Na opazko upravnika, zakaj sta v sodu pripeljala samo par litrov vode, mu odgovorita: »Mar misliš, da bomo delali 12 - 14 ur? Odbila je ura in najino delo je končano za danes...« Kašno razočaranje smo doživeli!

Goriška SDZ za dr. A. Sfiligoja

Aretacija dr. A. Sfiligoja je zelo mučno odjeknila v vsej naši javnosti. Prav posebno so pa zaprepaščeni pristaši Slovenske demokratske zveze v Italiji, ki jim je bil dr. A. Sfiligoj neustrašen borec za pravice slovenske manjšine v Italiji in hkratu odločen zagovornik sporazuma in sodelovanja med obmejnimi Italijani in Slovenci.

Celo na italijansko javnost v Gorici je vest o aretaciji dr. A. Sfiligoja neugodno vplivala! Goriški Italijani se namreč zavedajo, čeprav prepozno, da so z aretacijo predsednika SDZ za Italijo dr. A. Sfiligoja udarili ne samo vse Slovence, ki še živijo v Italiji, ampak brezvestno kršili demokratične ideale, za katere se je bila druga svetovna vojna in v duhu katerih so se sami demokratični Italijani borili v osvobodilnih borbah proti fašističnemu zatiralcu, da ne omenimo kršitve člena 16 mirovne pogodbe, po katerem ne sme italijanska vlada preganjati svojih državljanov za dejanja, storjena po 16. juniju 1940 v prid zavezniškim silam.

Slovenska demokratska zveza za Italijo je vse to utemeljila v protestni resoluciji, ki jo je poslala vladnemu predsedniku De Gasperiju v Rim in dostavila na znanje tudi vsem vladnim političnim strankam. Moramo poudariti, da do danes ni še nobena goriška vladna politična skupina in niti nobena vladno usmerjena osebnost zavzela stališče proti nezakoniti in krivični aretaciji dr. A. Sfiligoja. Demokracija je težka in odgovorna služba narodu *in pri tem resnem zrelostnem izpitu se je že marsikdo spodtaknil in padel!*

Tessitoriju za klobuk

Slovenci iz Kanalske doline so prav tako kot beneški in rezijski Slovenci še vedno brez slovenskih šol in slovenskih otroških vrtcev. Zato so začeli zbirati podpise, s katerimi so hoteli dokazati gluhim italijanskim oblastvom, da hočejo tudi kanalski Slovenci, ki so skrajna jugozahodna veja naših Koroščev, slovenske otroške vrtce in slovenske šole.

Čim so krajevna oblastva izvedela za pobiranje podpisov, so v dogovoru s peščico ali bolje rečeno s par nemčurji uvedli tudi po vseh slovenskih vaseh Kanalske doline, kjer so izključno italijanske šole, tudi dve tedenski uri pouka nemščine.

Pa naj furlanski senator Tessitori v Rimu še dalje trdi, da uživamo Slovenci v Italiji *naravnost vzorno ravnanje od strani oblastev po liberalnosti, razumevanju, naklonjenosti in lojalnosti...*

O aretaciji dr. Avgusta Sfiligoja

Pretekli teden, zlasti preteklo nedeljo, ko sem prišel slučajno v stik z raznimi znanci in somišljeniki po naših naseljih na Goriškem, sem imel priliko prepričati se o vtisu, ki ga je aretacija predsednika SDZ za Italijo dr. A. Sfiligoja napravila na naše ljudstvo, ki je zelo razočarano zaradi takega nepričakovanega postopanja italijanskih oblastev. Vsi oni, ki družino Sfiligojevih »Županove« iz Dobrovega v Brdih bolj od blizu poznajo, vedo, koliko je ta družina pretrpela pod fašisti in kako se je ravno dr. A. Sfiligoj lojalno boril za pravice nas Slovencev in za odkritosrčno ter mirno sožitje med nami in našimi sodeželani Italijani in Furlani.

Neki kmet mi je dejal, da je pričakovalo ljudstvo po zadnjih hudih izpadih proti Slovencem na zadnji seji goriškega mestnega sveta o priliki žilavega nastopa obč. svetnika SDZ Rudija Bratuža v obrambo naših pravic, in po medklicih »Vse ob zid!«, »Pitokolonaši!«, »Bratuž je orodje skritih voditeljev!« itd., da bodo Italijani po svoji stari navadi udarili na slepo, samo da dajo duška svojemu prirojenemu sovraštvu do nas Slovencev. Toda tokrat so se osramotili in pokazali svoje pravo obličje!

Dne 27. julija 1943 je italijanska vlada v duhu »prevzetih« demokratičnih načel ukinila Posebno sodišče za zaščito fašističnega režima, zato so tudi po tem sodišču obsojenega dr. A. Sfiligoja z ostalimi kaznjenci izpustili septembra istega leta na svobodo. Aprila 1950. l. so v Rimu črtali predsednika Posebnega sodišča Cristinija s seznama odvetnikov, ker je izrekel celo vrsto sodb, ki so sramota za demokratično sodstvo itd., a 31. julija 1950 so po sedmih letih svobode zopet aretirali dr. A. Sfiligoja, češ da mora odsedeti še 17 let kazni, ki jo je izreklo »grajano« fašistično Posebno sodišče.

»In to, vidite, ne gre v naše preproste, toda zdrave in nepokvarjene možgane...« je trpko zaključil naš prijatelj in še dodal, da je bil odpor Slovencev proti fašizmu enodušen, naivno smo pa mislili, da bo s padcem fašizma zavel nov demokratičen duh v postopanju z nami Slovenci; toda kruto smo se varali!

Od neke znanke sem izvedel, kako je vest o aretaciji dr. A. Sfiligoja presenetila vse prebivalstvo in tudi oblastnike v Brdih, čeprav poznajo Sfiligojeve kot odkrite antikomuniste.

Zaključim z besedami preproste stare mamice: »Ako hočejo oprati sramoto, naj nam Sfiligoja takoj izpustijo na svobodo, ker bodo le tako dokazali, da se ne istovetijo s fašizmom!«

Vaš čitatelj

Drobne vesti

Razgovori na blokih

Po dogovoru med jugoslovanskimi in italijanskimi obmejnimi oblastvi je odslej omogočen razgovor med prebivalci obeh držav na nevtralnem ozemlju med posameznimi jugoslovanskimi in italijanskimi obmejnimi bloki. Za razgovor ni potrebno nobeno posebno dovoljenje; zadostuje, da vsakdo predloži obmejnim organom svojo osebno legitimacijo za vpis podatkov v poseben seznam.

Doslej so bili taki razgovori med sorodniki in znanci dovoljeni na obmejnem bloku pri Stupci v Nadiški dolini, od nedelje 6. avgusta dalje so pa razgovori dovoljeni tudi na bloku pri Rdeči hiši v Gorici.

Čim bomo o teh razgovorih izvedeli kaj več pri pristojnih oblastvih, bomo o tem poročali!

Gorica-Trst 10:1, 10:0

V Kanalski dolini so istočasno letovali goriški in tržaški dijaki. Goričani so prebivali v Žabnicah, prav za prav na žagi med med Žabnicami in Trbižem ob cesti v Tinji log, Tržačani pa v skoro šest kilometrov oddaljenih Ukvah.

Razdalja pa ni preprečila nogometne tekme med nogometnima moštvoma obeh dijaških skupin. Misel o tekmi je padla o priliki izleta Tržačanov v Tinji log, ko so na poti mimo žage naleteli na svoje goriške tovariše pri nogometni igri na pretesnem domačem igrišču — na hišnem dvorišču, prav za prav borjaču. Ker so Tržačani razpolagali v Ukvah z razkošnim igriščem, na katerem so skoro vsak dan pridno vežbali, so povabili Goričane na mejdan, prepričani v prepričevalno zmago svojih barv.

Naleteli so pa slabo! Goričani so z lahkoto ukrotili tržaško prešerno moštvo z izidom 10 : 1 . . . in s povratno tekmo, ki je izpadla za Tržačane celo slabše, z 10 : 0, dokazali, da tudi skromno dvorišče zadošča za gojenje nogometnega športa. Vendar upamo, da se goriška dvorišča ne bodo kar čez noč spremenila v nogometna igrišča.

Po goriških Brdih

Po goriških Brdih je pretekli četrtek razsajala huda nevihta, tokrat pa hvala Bogu brez toče. Nevihta je izruvala drevje in odkrivala strehe, da je škoda precejšnja. Med drugim je orkan v Vedrijanu izrul tik za cerkvijo mogočen star hrast; hrast je bil viden po celih Brdih. Po Kožbanjskem kotu in vzdolž sredine Brd je divja sila prav tako izrula mnogo drevja.

Radio Trst II

Nedelja, 13. avgusta: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Aktualnosti. 12.00 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. — 18.00 Filmski trak. — 19.00 Pogovor z ženo. — 20.00 Schumanove skladbe. — 211.00 Z domače knjižne police. — 23.00 Serenade in romance.

Ponedeljek, 14. avgusta: 13.00 Znane češke melodije. — 18.28 Stravinski: Suita »Petruška«. — 19.00 Evropski obnovitveni načrt. — 21.00 Vokalni koncert baritonista Marjana Kosa. — 23.00 Uspavanke.

Torek, 15. avgusta: 13.00 Glasba po željah. — 18.15 Schuman: Trio v d molu, op. 63. — 19.00 Mamica pripoveduje. — 21.00 Vzori mladini. — 21.30 Beethoven: Simfonija št. 7. — 23.00 Plošče za lahko noč.

Sreda, 16. avgusta: 19.00 Zdravniški vedež. — 19.15 Pesmi in plesi raznih narodov. — 21.00 Vokalni kvartet Veseli bratci. — 22.14 Zabavna in plesna glasba.

Četrtek, 17. avgusta: 13.10 Slovenske narodne motive izvaja pevski duet, spremlja Sramel. — 18.15 Glasbeno predavanje. — 19.00 Slovenščina za Slovence. — 20.00 Samospevi. — 21.00 Radijski oder - Paul Vanderberghe: »Srca v viharju«, — nato Pestra glasba.

Petek, 18. avgusta: 13.00 Glasba po željah. — 18.50 Vaški motivi. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 21.00 Mojstri besede. — 22.30 Zabavna in plesna glasba.

Sobota, 19. avgusta: 13.20 Salonski kvintet. — 18.30 Oddaja za najmlajše. — 20.30 Programski periskop. — 21.00 Sobotni večer. — 22.00 Večerni koncert.

ŽIVINOREJA:

Oblike hlevov v zvezi z zdravjem in čistočo živali

Predpogoj, da nam bo živina zdrava, obenem tudi donosna, je, da pazimo ne samo na kakovost krme, temveč tudi na lego, na obliko in čistočo hleva.

Predvsem si bodimo na jasnem, da mora biti hlev sezidan na čimbolj peščenih tleh, ker bomo le tako živino obvarovali pred vlago, katere so deležni hlevi, zidani na ilovnatih tleh. Hlevska vlaga je vzrok revmatizma in ugoden okoliš za razmnoževanje kužnih kali. Preden torej pričnemo zidati hlev, posvetujmo se s strokovnjakom, da preprečimo s preudarkom to, kar bi bilo za razvoj našega gospodarstva usodno. Kar se tiče lege hleva moramo tudi vedeti, da je postavitev istega na prepihu tudi škodljiva. Zato iščimo za hlev prostor v zatišju. Če pa nimamo primerno zaščitenega prostora, postavimo pred vrata zid, ki bo kot ščit branil živino pred prepihom zlasti tedaj, ko se bo trudna in potna vračala z dela.

Kar se oblike hleva tiče moram predvsem poudariti, da ta nima kake posebne zdravstvene važnosti, temveč da je samo praktičnega pomena. V to svrho so priporočljivi pravokotni hlevi. Notranje razporeditve so lahko različne. Hlev je možno urediti z eno samo vrsto ali z dvema, ali pa celo s tremi vrstami prostorov za živino. Vrste so lahko ob zidu, ali pa imamo dvojne jasli, na način, da si stoje živali druga drugi nasproti. Priporočljivi so tudi oddaljeni in zagrajeni prostori za teleta in žrebeta.

Tlak pod živino more biti iz cementa in pa črtan, da prepreči drsenje živine ter tudi nekoliko nagnjen, da omogoči pravilen odcev. Razen cementa rabimo za tlak lahko tudi les, in sicer topolov, ki je precej mehak in pa tudi opeko.

Žlambor (kanal) se nahaja za živalskim prostorom, vzporedno s hodnikom in je širok približno od 15 do 20 cm, precej plitev in pa nekoliko nagnjen, da se odcevki lažje pretakajo v gnojnišnico.

Običajna višina hleva gre od treh do štirih metrov pri konju, je lahko nekoliko nižja pri goveji živini, seveda še bolj pri ovcah in kozah. Normalna višina hleva je odvisna od števila živine v določeni prostornini hleva in pa od vrste živali. Konj porabi večjo količino zraka nego goveja živina. Prostor določen konju v običajnih razmerah mora biti širok od 1,75 do 2. metrov. Dolžina prostora z jasli vred je odvisna od dolžine živali, odnosno konja, in sicer od 3,10 do 3,60 metrov. Za govejo živino je potreba po višini nekoliko manjša, in sicer od 1. do 1,50 metra. Potreba po dolžini je tudi nekoliko manjša, in sicer dve jasli vred do 2.80 metrov.

Radi higijene morajo biti zidovi obdani s cementom do dveh metrov višine, na ta način se dajo laže in boljše razkužiti.

Hodnik mora biti širok približno dva metra. Vrata so navadno postavljena vzporedno s hodnikom. Morajo biti dovolj prostorna, da dovolijo prost vhod osedlanemu konju, in sicer v širini od 2. do 2.50 metrov, v višini od 2,50 do 3. metrov. Pri hlevih za govejo živino morajo biti vrata nekoliko nižja in širša, radi volov in brejih krav. Stevilo oken je odvisno od velikosti hleva. Važno je, da so tako postavljena, da sončni žarki ne obsevajo direktno konjske ali goveje glave in pa, da njihova razporeditev ne povzroča ostrih prepihov. Zaradi boljšega prezračevanja, postavimo razen oken še razne oddušnike in ventilatorje, posebno v konjskih hlevih, pri katerih je potreba po zraku večja nego pri goveji živini. Strop mora biti tako urejen, da iz gorenjih prostorov ne pada na živino prah, ki ji povzroča srbež in indirektno sušitev, posebno pri konju.

Hlevi morajo biti vsaj dvakrat dnevno skidani (počiščeni), večkrat na leto tudi razkuženi. Za razkuženje rabimo kreolin v raztopini 3 - 5 odst. in pa tudi fenikovo kislino. Uspešno uporabimo tudi živo apno. Da napravimo ležanje bolj ugodno in suho, posteljemo pod živino z raznim listjem, z žagovino in pa (v krajih, kjer ni enega ne drugega) tudi s suhim peskom. *Lj. Z.*

Naše delo na polju v tem tednu

Cinkvantin mora imeti vedno zrahljano zemljo, da bo hitreje rasel. Ker ima za rast malo časa na razpolago, zahteva dobro gnojeno zemljo. Zato se nam pri njem vsak kilogram nitrata dobro splača.

Na travnikih pričenjamo s košnjo otave. Preorjemo stara deteljišča in izčrpane travnike, katere bomo spomladi obdelali.

V vinogradu je škropljenja za letos konec. Škropilnico hranimo v ne presuhem prostoru, da ne popokajo gumijasti deli. Sicer v vinogradu ta mesec ni posebnega dela, razen pletve. Razredčimo trtno listje, da bo sonce laže prihajalo do grozdja in mu pomagalo hitreje zoreti.

V kleti velika vročina zelo škodi vinu. Zato na bo klet podnevi zaprta. Zrači jo samo v hladnih urah. Sumljivemu vinu, ki bi se utegnilo skisati, dodamo na vsakih sto litrov deset gramov kalijevega metabisulfita. Pameten kletar misli že ta mesec na trgatev. Pripravlja vse potrebno, da ne bo zadnji trenutek letal od kovača do sodarja.

V sadovnjaku je še čas, da cepimo drevje na oko. Obirajmo zrelo poletno sadje o pravem času, previdno in skrbno, da ne poškodujemo drevja. Pridno pobirajmo odpadlo sadje, da se iz njega ne izležejo molji in ne gredo na drevje prezimovat.

(Iz ERP Kmetijskega priročnika)

Šuša v Vipavski dolini

Rodovitno Vipavsko dolino je letos izredna suša naravnost opustošila. Vinski pridelek je popolnoma uničen! Tudi pridelek krompirja je letos izredno pičel in slabe kakovosti.

Odgovorni urednik: *dr. Janko Jež*
Tiska:
tiskarna »ADRIA«, d. d. v Trstu

BEGUNEC V AVSTRALIJI išče Slovenko 20 - 25 let staro vešča domačih del v svrho ženitve. Naslov v upravi lista.

Mizarsko podjetje
Milivoj Pertot
Barkovlje, ul. Bovedo 15 - tel. 39-08
izdeluje:
vsa stavbna dela - pohištva vseh vrst - tudi po načrtu - čolne

Mizarji kmetovalci podjetniki!
deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame in parkete nudi najugodneje
CALEA
TEL. 90441
TRST
Viale Sonnino, 24

URARNA UL. ROMA 19 ZLATARNA
VELIKA IZBIRA, PO ZARES KONKURENČNIH CENAH! LASTNA DELAVNICA. KUPIM IN ZAMENJAM ZLATO, SREBRO IN DRAGULJE

NECCHI novi model B U
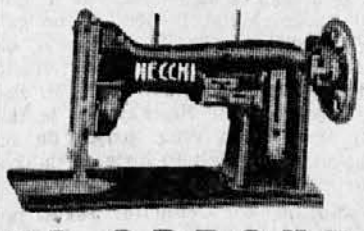

NA OBROKE
za vezenje, krpanje, obšivanje lukenj, prišitje gumbov, čipke, cikcakaste šive. Vsa dela se izvršujejo brez okvirja. Pouki za vezenje brezplačno.
SIVALNI STROJI na industrijski tok za čevljarje in krojače.
PRODAJA NADOMESTNIH DELOV. RADIOAPARATI najboljših znamk pri
TULLIO
TRST - ul. C. BATTISTI št. 12
Tel. 65-33 — TRŽIČ, na Korzu